

Kodanikuühendustele kultuuri-, spordi- ja noorsootöötetuste andmine valla- ja linnaeelarvest

Kas toetuste maksmine on läbipaistev?

AK kuni avalikustamiseni Riigikontrolli veebilehel
Avaliku teabe seadus, § 35 lg 1 p 19

Kodanikuühendustele kultuuri-, spordi- ja noorsootöötetuste andmine valla- ja linnaeelarvest

Kas toetuste maksmine on läbipaistev?

Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Mida me auditeerisime?

Riigikontroll auditeeris kultuuri, spordi ja noorsootöö toetamist valla- ja linnaeelarvest 15 kohaliku omavalitsuse näitel, analüüsisid kodanikele ja nende ühendustele 2008. aastal makstud toetusi. Auditi eesmärgiks oli hinnata toetuste maksmise läbipaistvust ja toetuste kasutamise kontrollimist.

Miks on see maksumaksjatele oluline?

Ühiskonna liikmena on maksumaksja huvitatud kodanikuühiskonna arendamisest. Vallad ja linnad saavad kogukonna liikmete ettevõtmisi rahaliselt toetades kaasata neid kogukonna elu korraldamisse. Kultuur, sport ning vaba aja sisustamine on just need nn rohujuuretasandi ülesanded, mis kohaliku omavalitsuse olemust iseloomustavad.

Eesti vallad ja linnad kulutasid kultuurile, spordile ja noorsootööle 2008. aastal kokku ca 3,4 miljardit krooni. Seejuures tõusid 2008. aastal kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkonna kogukulud Eesti valdades ja linnades kokku 2007. aastaga võrreldes 16,3%. Auditeeritud valdades ja linnades maksti kultuuri-, spordi ja noorsootöötetusi kokku vähemalt 20,6 miljonit krooni, mis moodustas keskmiselt 6,6% valdkonna kogukuludest.

Maksumaksja on huvitatud, et iga vald või linn toetaks oma kodanikke ja nende ühendusi selgete, läbipaistvate ja ühesuguste põhimõtete alusel. See eeldab, et volikogu läbimõeldud põhimõtted on kooskõlas valla või linna arengu eesmärkidega ning avalikku raha makstakse toetusteks sihipäraselt ja selle kasutamist kontrollitakse.

Mida me auditi tulemusel leidsime ja järeldasime?

Auditi tulemusel tuvastas Riigikontroll, et kõik auditeeritud omavalitsused olid maksnud toetusi kultuuri- ja sporditegevuseks ning noorsootööks. Toetuste maksmist ei saa pidada läbipaistvaks, sest paljudes omavalitsustes ei olnud selleks reegleid, ja kui need olid loodud, leidis väga palju n-ö erikohtlemise juhtumeid. Pärast raha laialijagamist ei tundnud auditeeritud vallad ja linnad huvi, milleks raha kasutati, või tegid seda formaalselt. Valdavalt väiksusele tuginedes leidsid auditeeritud ise, et kultuuri-, spordi- ja noorsootöötetuste maksmine on olnud läbipaistev ja arusaadav, kuid kõrvaltvaataja või uue võimaliku toetusesaaja jaoks see alati nii ei olnud.

Riigikontrolli olulisemad hinnangud ja järeldused:

- **Auditeeritud vallad ja linnad ei olnud läbi mõelnud kultuuri, spordi ja noorsootöö toetamise põhimõtteid:** mis on toetus ning millised on toetuste maksmise eesmärgid ja prioriteedid. Samuti ei olnud enamikus auditeeritud valdades ja linnades kokku lepitud, kes ja kuidas saab toetust taotleda, maksta ja selle kasutamist kontrollida ning kuidas peetakse toetuse maksmise üle arvestust.
- **Kogukonna liikmete valitud esindajad volikogudes ei ole alati kehtestanud toetuste maksmise korda ega tundnud huvi, kuidas valla- või linnavalitsus toetusi rakendab ja ametnikud toimetavad.** Selle tulemusel viivad ametnikud toetuste maksmise poliitikat ellu tava, sisetunde või mitteformaalsete kokkulepete alusel. Volikogu üldjuhul valitsuse tegevusse ei sekku.
- **Erinevates vormides koostöö tegemine kodanikuühendustega on läbi mõtlemata ja vormistamata. Näiteks on kodanikuühenduste toetamise ja neile avalike teenuste üleandmise piir hägune.** Tihti ei ole omavalitsused mõistnud, et kodanikuühenduste toetamisel on kasusaajaks selle kodanikuühenduse liikmed, avaliku teenuse üleandmisel saavad teenusest kasu kõik selle omavalitsuse elanikud. Ka ei ole mittetulundusühingule toetuse andmine ürituse korraldamiseks ja sama ürituse korraldamise tellimine mittetulundusühingult üks ja seesama.
- **Omavalitsused ei pea kontrolli toetuste sihipärase kasutamise üle kuigi oluliseks, selle asemel usaldatakse toetuse saajaid ning parimaks n-ö aruandluseks hinnatakse kogukonnas liikuvat infot.** Volikogu ja valitsus ei tee valdavalt midagi, et saada ülevaadet, kas toetuse andmine täitis oma eesmärgi ning kas toetusteks eraldatud maksumaksja raha kasutati sihipäraselt ja otstarbekalt.
- Majanduslangus tõi 2009. aastal kaasa vajaduse vähendada omavalitsustele laekuvat tulumaksu ning sellega seoses võttis Riigikogu omavalitsustelt ära ka kohustuse toetada sporti ja noorsootööd. **Auditeeritud omavalitsuste alalhoidlik tegutsemine näitas, et neil ei ole võimalik seadusemuudatuste taha pugedes jätta kogukonna liikmed toetusest ilma.**

Regionaal-, kultuuri-, rahandus- ja justiitsministri ning auditeeritute üldised kommentaarid auditiaruande kohta.

Riigikontrolli esitatud soovitudele vastas enamik auditeeritustest, olles aruande eelnõu ja volikogule esitatud soovitusi eelnevalt ka valla- või linnavolikogus arutanud. Kahetsusväärset peab Riigikontroll tõdema, et mõnedes valdades ja linnades soovisid valla- ja linnavalitsused vastata volikogu eest ning aruande eelnõu volikogus arutamiseks volikogu liikmetele ei suunatud. Paljud auditeeritud märkisid soovitudele vastamisel, et on nõus esitatud seisukohtadega ning kavatsevad edaspidises töös Riigikontrolli ettepanekuid rakendada. Riigikontroll tõstab esile Nõo Vallavalitsuse vastust, kus soovitudele vastamise kõrval on probleemistikku ka laiemalt analüüsitud.

Regionaalminister toetab Riigikontrolli ettepanekuid kohalike omavalitsuste juhendamise kohta ning informeerib, et Siseministeeriumis

on valmimisjärgus kontseptsioon „Avalike teenuste delegeerimise suunad kodanikuühendustele“. Selles on kirjas riigi ja kohaliku omavalitsuse olulisemad arengusuunad ning tegevused. Seoses kolmanda sektoriga on muu hulgas kirjeldatud teenuseid, käsitletud kvaliteedistandardite väljatöötamist, avalike teenuste delegeerimise tüüplepingute väljatöötamist ning kohalike omavalitsuste ja kodanikuühenduste teadlikkuse parandamist, sh koolitamist.

Justiitsminister leidis, et Riigikontroll teeb tänuväärt tööd sellega, kui viitab korruptsioonivastase strateegia täitmise seotud puudujääkidele. Justiitsminister toetab igati initsiatiivi omavalitsustes toetuste eraldamine läbipaistvaks saada.

Kultuuriminister nõustub Riigikontrolli murega, et majandusolukorra halvenedes võivad kohalikud omavalitsused langetada valiku mitte toetada sporti või noorsootööd, kuid leiab, et riik ei saa valimistel mandaadi saanud omavalitsusjuhtidele kirjutada ette, kuidas nad kohaliku valla või linna eelarveraha jagavad.

Nõo Vallavalitsus oli arvamusel, et regionaal- ja kultuuriministrile tehtav soovitus taastada kohustus toetada noorte- ja spordiorganisatsioone on positiivne ning on oluline, et kohustust ei taastataks seda rahaliselt katta unustades.

Riigikontrolli arvates näitavad ministrite mõneti vastakad seisukohad, et kodanikuühiskonna arendamise ja toetamise nimel ning ka omavalitsuste juhendamisel peaksid ministriumid ühise eesmärgi poole püüdlemisel rohkem koostööd tegema.

Sisukord

Valdkonna ülevaade	5
Toetuste maksmise alused	8
Riigi suunised spordi ja noorsootöö toetamiseks muutusid 2009. aastal	8
Toetuste maksmiseks kodanikuühendustele puuduvad kindlad põhimõtted	9
Kodanikuühenduste määratlemine tekitab probleeme	14
Pole võimalik tuvastada, kui palju toetusi makstakse ning kes ja milleks on toetust saanud	15
Toetuste maksmisel ja koostööl avalike teenuste osutamiseks ei tehta vahet	20
Tõhusat kontrolli toetuste kasutamise üle ei pea omavalitsused vajalikuks	22
Kontroll toetuste kasutamise üle on nõrk	22
Tegelik aruandlus on n-ö küla peal liikuv info	24
Riigikontrolli soovitusel ning regionaal-, kultuuri-, rahandus- ja justiitsministri ning valla- ja linnavolikogude vastused	26
Auditi iseloomustus	30
Riigikontrolli varasemaid auditeid mittetulundusliku tegevuse toetamise valdkonnas	32
Lisa A. Toetuse jooksva taotlemise võimalused	33
Lisa B. Toetuste liigid ja sisu	34
Lisa C. Toetuste taotlejad	36
Lisa D. Intervjuud	37

Valdkonna ülevaade

Kodanik – auditi käsitluses ühiskonna liige.

Kodanikuühendus – üksikisikute (mitte avaliku võimu asutuste või juriidiliste isikute) poolt mittetulunduslikel eesmärkidel asutatud organisatsioon.

Mittetulundusühendus – mittetulundusühingute, sihtasutuste ja seltsingute üldnimetus.

Mittetulundusühing – organisatsioon, mis ei taotle kasumit ega jaota seda ning mis on registreeritud, lähtudes mittetulundusühingute seadusest.

Sihtasutus – eraõiguslik juriidiline isik, mis on moodustatud vara haldamiseks ja/või kasutamiseks asutamisel määratud mitteärilisel otstarbel ning registreeritud sihtasutuste seaduse kohaselt.

Seltsing – registreerimata mittetulundusühendus.

Allikas: kodanikuühiskonna lühisõnastik

1. Ühiskonnas toimib riigi- ja erasektori kõrval ühe keskse osana ka kolmas ehk mittetulunduslik sektor, tehes seda kodanikualgatuse ja vabatahtlikkuse põhimõttel kasumit mittetaotlevate **kodanike ja nende ühenduste** ning huvirühmade kaudu. Kodanike kaasamine kogukonna elu kujundamisse muudab kohaliku võimu läbipaistvamaks, suurendab usaldust ja tugevdab kohapealset demokraatiat.
2. Eestis toimivateks kodanikuühendusteks on suurem osa **mittetulundusühinguid, sihtasutusi ja seltsinguid**. Mittetulundusühinguid ja sihtasutusi registreeritakse mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris, kuhu oli 01.08.2009. a seisuga kantud kokku 28 419 mittetulundusühingut ja 818 sihtasutust.¹ Registrist ei selgu aga täpne kodanikuühenduste arv, sest seal ei registreerita seltsinguid. Mittetulundusühingute ja sihtasutuste katusorganisatsiooniks Eestis on Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL).
3. Kohalikud omavalitsused on kodanikuühendusi üha enam kaasanud kohaliku elu juhtimisse ja korraldamisse. Valdadel või linnadel on võimalus teha nendega koostööd avalike teenuste osutamisel või toetada nende tegevust.
4. Vallad ja linnad võivad kodanikuühendusi toetada mitmel viisil. Enamasti toetatakse ühenduse planeeritud tegevuste elluviimist (projektitoetus) või ühenduse tegutsemist (tegevustoetus). Lisaks otsesele toetamisele toetavad kohalikud omavalitsused oma territooriumil tegutsevaid kodanikuühendusi tihti ka kaudsete meetmete kaudu, millest enim levinud on valla või linna hoonete tasuta kasutada andmine.
5. Oluline osa kodanikuühendustest tegutseb kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkonnas. Eesti vallad ja linnad kulutasid 2008. aastal kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkondadele² kokku 3,38 miljardit krooni. Lisaks oma huvikoolide, rahvamajade, raamatukogude, muuseumide ja spordibaaside ülalpidamisele rahastavad omavalitsused neid valdkondi ka kodanikuühendustele toetuste maksmise kaudu.
6. Riigikontroll auditeeris kodanikuühendustele kultuuri-, spordi- ja noorsootöötuste maksmist 2008. aastal 15 omavalitsuses.
7. Auditeeritud vallad ja linnad kulutasid nimetatud valdkondades 2008. aastal kokku 301,1 miljonit krooni (vt tabel 1), mille hulgas sisalduvad näiteks nii valla või linna hallatavate asutuste ülalpidamine, vallavalitsuse enda tegevuskulud kui ka toetused. Auditeeritud omavalitsused olid nendesse valdkondadesse panustanud rohkem, kui võiks eeldada nende

¹ Enam kui poole registrisse kantud ühendustest moodustavad korteri-, garaaži- ning aiandusühendid, mis ei ole käesoleva auditi mõistes kodanikuühendused. Samuti on registrisse kantud avaliku sektori asutuste ning juriidiliste isikute asutatud mittetulundusorganisatsioonid.

² Rahandusministeeriumi kuaruannete liigenduse järgi sisalduvad nende valdkondade kulude all kulud sporditegevusele, raamatukogudele, muuseumidele, vaba aja üritustele, kultuuriüritustele ja seltsitegevusele.

elanike arvu põhjal: nimelt moodustas auditeeritud omavalitsuste elanike arv kokku 6,6% Eesti rahvaarvust; nende kulutused kultuurile, spordile ja noorsootööle aga 8,8% kõikide omavalitsuste kuludest nendes valdkondades.

Tabel 1. Kulutused kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkonnas auditeeritud omavalitsustes 2008. aastal

Omavalitsus	Elanike arv (01.01.2009. a seisuga)	Kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkonna kulutused (kr)
Viljandi linn	19 515	95 244 710
Haapsalu linn	11 615	58 082 545
Harku vald	11 058	14 429 011
Märjamaa vald	7 361	47 383 348
Suure-Jaani vald	6 003	12 880 471
Kose vald	5 789	15 766 146
Räpina vald	5 507	18 859 940
Audru vald	5 497	4 077 811
Nõo vald	3 929	8 869 367
Ridala vald	3 236	4 084 042
Lihula vald	2 720	7 586 094
Palamuse vald	2 360	5 371 636
Sõmerpalu vald	1 986	3 221 851
Tõstamaa vald	1 536	2 568 378
Roosna-Alliku vald	1 268	2 663 355
KOKKU	89 380	301 088 704

Allikad: rahvastikuregistri andmed kohalike omavalitsuste portaalist ja Rahandusministeeriumi kuuaruanne (tegevusala 08 kulud)

8. Aruandluse ega omavalitsuste eelarvete põhjal pole võimalik eristada seda, millise osa sellest 301,1 miljonist kroonist moodustasid toetused. Riigikontrolli analüüsi kohaselt maksid auditeeritud vallad ja linnad 2008. aastal kultuuri-, spordi- ja noorsootöötetusi kokku vähemalt 20,6 miljonit krooni, millele võivad lisanduda veel sellised toetused, mida auditeeritud olid oma eelarves kajastanud väljaspool nimetatud tegevusala ja mis seetõttu jäid väljapoole auditi fookust. Suurimad kodanikuühenduste toetajad kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkonnas olid auditeeritustest Viljandi ja Haapsalu linn ning Märjamaa vald.

9. Kodanikuühenduste toetamise korrastamine on pälvinud tähelepanu ka riigi strateegilistes dokumentides. Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud korruptsioonivastase strateegia 2008–2012 elluviimiseks pidi Siseministerium 2008. aasta jooksul korrastama mittetulundusühingute riigi ja kohalike omavalitsuse eelarvest raha eraldamise ja avalikustamise süsteemi, kuid strateegia täitmise aruande kohaselt selle aja jooksul süsteemi korrastada ei jõutud. Strateegia kohaselt suurendab korruptsiooniriski mittetulundusühingute rahastamise kord, kui see pole selge ja ühetaoline. Siseministerium koostas kodanikuühenduste

riigieelarvelise rahastamise kontseptsiooni³, jättes aga kohalikud omavalitsused sellest välja.

10. Riigikontrolli soovitus justiitsministrile ja regionaalministrile: hõlmata MTÜde rahastamise avalikustamise süsteemi 2008.–2012. a korrupsioonivastase strateegia rakenduskava meetme „Korrupsiooniohu vähendamine mittetulundussektoris“ täitmisel ka kohaliku omavalitsuse eelarvest makstav raha.

Justiitsministri vastus: Palun täpsustada, mida soovitate minul justiitsministrina teha, sest vastav meede on juba strateegia rakendusplaanis ning Justiitsministeerium jälgib aktiivselt strateegia täitmist. Korrupsioonivastase strateegia 2008–2012 meede 2.1 näeb ette MTÜde rahastamissüsteemi korrastamise ja avalikustamise süsteemi loomise. Meetme eest määrati vastutajaks Siseministeerium, tähtajaks 2008. aasta. Strateegia rakendusplaanis on väljendatud, et tegevuse võib lugeda täidetuks, kui on loodud MTÜde riigi- ja KOV eelarvest rahastamise avalikustamise süsteem ning avalikkusel on ülevaade saadavatest toetustest. 2008. aastaks Siseministeerium sellist süsteemi veel loonud ei olnud ning strateegia täitmise aruandes, millele ka Teie viitate, tõi Justiitsministeerium välja, et vastav ülesanne on täitmata, kuna kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise kontseptsioon, mille Siseministeerium oli ette valmistanud ning mida Vabariigi Valitsus heaks ei kiitnud, ei sisaldanud KOVde temaatikat, vaid piirdus üksnes riigieelarvest raha saavate MTÜdega. Siseministeeriumiga lepiti kokku, et vastav süsteem luuakse 2009. aastal. Siseministeerium pidi 2009. aasta detsembris saatma Riigikantseleile kinnitamiseks kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooni rakendusprogrammi, mille raames töötatakse välja soovituslikud juhendmaterjalid KOV rahastamise praktika ühtlustamiseks. Nimetatud rakendusprogrammi siiski kinnitamiseks ei saadetud ning seetõttu lükkub ka juhise töötamine edasi. Täpsemalt antakse viivituse põhjustest ning edasisest ajakavast ülevaade korrupsioonivastase strateegia täitmise aruandes, mille Justiitsministeerium esitab Vabariigi Valitsusele hiljemalt 2010. a märtsis ja avalikustab veebilehel www.korrupsioon.ee.

Regionaalministri vastus: Vastuseks teatame, et 26. märtsi 2009. a Vabariigi Valitsuse kabinetiistungil heaks kiidetud „Kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooni“ rakendamiseks valmistame inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ meetme „Riigi, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute strateegilise juhtimissuutlikkuse tõstmine“ raames ette kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamise kontseptsiooni rakendusprogrammi. Programmi plaanime lülitada ka omavalitsuste aruandluse täiustamisega seotud tegevused (töötada välja juhendmaterjalid ning kodanikeühenduste rahastamise info- ja aruandlussüsteemi mudel). Kuivõrd tegemist on omavalitsuste eelarve ja aruandlusega seotud küsimusega, mille eest vastutab Rahandusministeerium, siis sõltub tegevuste tulemuslikkus oluliselt sellest, kas Rahandusministeerium on valmis olemasolevaid

³ Kontseptsioon kiideti heaks Vabariigi Valitsuse 26.03.2009. a protokollilise otsusega http://www.siseministeerium.ee/public/Rahkon_260309.pdf

omavalitsuste aruandlussüsteeme täiustama. Täiendava paralleelse aruandlussüsteemi loomist me otstarbekaks ei pea.

Riigikontrolli arvates ei ole paralleelse aruandlussüsteemi loomine kindlasti mõistlik, samas jääb regionaalministri vastusest mulje, et kujundlikult öeldes üritatakse palli veeretada Rahandusministeeriumi väljakupoolele.

Toetuste maksmise alused

Toetamiskohustuse kaotamine

Kas teadsite, et

seoses eelarvete vähenemisega 2009. a käitusid mõned auditeeritud vallad enda sõnul järgmiselt:

Kose vald eelistas laste ja noorte toetamist ning kärpis täiskasvanute osa.

Ridala vallas oli seltsitegevus ainus eelarveartikkel, mida ei kärbitud.

Tõstamaa vald hakkas taotlusi kriitilisemalt hindama, pidades olulisemaks traditsiooniliste ürituste toetamist ja loobudes vähem tähtsate projektide rahastamisest.

Nõo vald kaotas 2004. aastast traditsiooniks olnud omaalgatuse toetusfondi, kuid jätkas tegevustoetuste maksmist.

Audru vald tegi põhimõttelise otsuse kultuuri- ja spordikuludid mitte kärpida ning planeeris noorsootööprojektidele isegi senisest rohkem raha.

Riigi suunised spordi ja noorsootöö toetamiseks muutusid 2009. aastal

11. Auditeeritud perioodil oli valdadel ja linnadel kohustus toetada oma haldusterritooriumil asuvate spordiorganisatsioonide tööd ning noorteühingute noorteprogramme ja -projekte.⁴ Alates 01.04.2009. a asendati need kohustused võimalusega toetada neid valdkondi vaid eelarveraha olemasolu korral. Kuna paralleelselt vähendati omavalitsuse tulusid, viidates majandusolukorra halvenemisele⁵, tuli vähendada ka omavalitsustele pandud ülesandeid.

12. Riigikontroll tuvastas auditi käigus, et auditeeritud omavalitsused olid käitunud alalhoidlikult, jätkanud kodanikuühendustele toetuste maksmist ning polnud kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkonnas vähendanud toetusi rohkem kui muid kulutusi. Auditeeritud kinnitasid, et toetuste vähenemise põhjuseks ei olnud riigieelarve lisaelarve vastuvõtmine, vaid üldise majandusolukorra halvenemine ja sellega seotud tulude vähenemine. Mitu auditeeritud avaldas nõrdimust riigi käitumise suhtes ja leidis, et olemasolevat toetuste süsteemi on alati lihtsam lõhkuda kui üles ehitada. Leiti, et omavalitsusel ei ole võimalik seadusemuudatuste taha pugedes jätta kogukonna liikmed toetusest ilma.

13. Regionaalminister kooskõlastas muudatused spordiseaduses ja noorsootöö seaduses ilma omapoolseid kommentaare esitamata, konstateerides vaid, et tulude alandamisel tuleb proportsionaalselt vähendada linnade-valdade kohustusi. Kultuuriminister märkis, et muudatused ei too kaasa põhimõttelist muudatust spordiorganisatsioonide rahastamisel. 2009. aasta sügisel arutaski Riigikogu taas spordiorganisatsioonide toetamiskohustuse taastamist spordiseaduses, Olles algselt küll kohustuse taastamisega päri, loobus kultuuriminister hiljem selle mõtte toetamisest.⁶

14. Riigikontrolli hinnangul ei mõjutanud spordiseaduse ja noorsootöö seaduse muudatused kodanikuühenduste rahastamist valdades ja linnades, kuid on risk, et majandusolukorra halvenedes võivad kohalikud omavalitsused langetada valiku mitte toetada sporti ja noorsootööd. Riski vältimiseks oleks mõistlik see kohustus seaduses taastada.

⁴ Spordiseadus, § 3; noorsootöö seadus, § 6

⁵ Riigi 2009. aasta lisaelarve ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadusega (vastu võetud 20.02.2009) vähendati omavalitsustele laekuva tulumaksu osa 11,93%-lt 11,4%-ni.

⁶ Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud spordiseaduse § 3 muutmise eelnõu (479 SE)

15. Riigikontrolli soovitus regionaalministrile ja kultuuriministrile: taastada kohaliku omavalitsuse kohustus toetada oma haldusterritooriumil tegutsevate noorteühingute ja spordiorganisatsioonide tööd.

Regionaalministri vastus: Peame võimalikuks taastada endine olukord vaid juhul, kui selleks eraldatakse omavalitsustele ka vastavad vahendid. Spordivaldkonna eest valitsuses vastutav kultuuriminister on algatanud spordiseaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõus kavandatakse taastada säte, mille kohaselt on kohalikul omavalitsusel kohustus toetada oma haldusterritooriumil asuvate spordiorganisatsioonide tööd. Üleriigilised omavalitsusliidud, Rahandusministeerium ja Siseministeerium ei toeta kavandatavat muudatust põhjusel, et valla- ja linnaeelarve seaduse § 7 kohaselt ei võimaldata kohalike omavalitsuste kohustusi suurendada ilma selleks täiendavaid eelarvelisi vahendeid eraldamata. Eelnõu ei ole veel Vabariigi Valitsus istungil arutatud ning seega ei ole käesolevaks hetkeks kujunenud valitsuse ühtset seisukohta.

Kultuuriministri vastus: Kultuuriministeerium ei nõustu väitega, et 2009. aastal muutusid riigi suunised spordi ja noorsootöö toetamiseks. Kohalikel omavalitsustel on ka täna jätkuvalt kohustus toetada oma haldusterritooriumil asuvate spordiorganisatsioonide tööd, küll klausliga eelarveliste vahendite olemasolul. Ka enne Riigi 2009. aasta lisaeelarve seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse vastuvõtmist toetasid kohalikud omavalitsused spordi- ja noorsootööd vastavalt omavalitsuse eelarveliste vahendite olemasolule. Spordiseadus ei sätestanud ühtegi kindlat numbrit või protsenti, mida omavalitsus peab spordi korraldamiseks oma linnas või vallas eraldama.

Toetuse andmise põhimõtted

Kohaliku omavalitsuse organid on valla- või linnavolikogu ja valla- või linnavalitsus.

Allikas: kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, § 4

Toetuste maksmiseks kodanikuühendustele puuduvad kindlad põhimõtted

16. Seadus näeb kodanikuühenduste toetamise osas ette üksnes toetuste andmise korra kehtestamise, mis on volikogu ainupädevuses. Valla- või linnavalitsus peab seega toetusi makstes kinni pidama volikogu kehtestatud korrast ja valla- või linnaeelarvest. Selleks, et kodanikuühendustel oleks teada, mille jaoks on võimalik omavalitsuselt toetust taotleda, peab vald või linn korras määrama ka kodanikuühenduste toetamise eesmärgid ja kehtestama nende täitmiseks selged põhimõtted. Et tagada toetuste maksmine ühtsetel alustel ja läbipaistvalt, tuleb neid põhimõtteid ka järgida.

17. Auditeeritud valdades ja linnades kasutati kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkonna toetamiseks erinevaid süsteeme. 2/3 auditeeritust oli kehtestanud kas ühe või mitu toetuste maksmise korda, kuid toetusi maksti ka nendes valdades ja linnades ning valdkondades, kus selleks korda kehtestatud ei olnud. Sellisel juhul maksti toetusi valdavalt väljakujunenud tava kohaselt, muu hulgas maksti toetusi väljaspool korda ka suuremates auditeeritud omavalitsustes.

18. Kodanikuühenduste võimalused makstavate toetuste kohta infot saada olid auditeeritud valdades ja linnades erinevad. Kõige raskem oli infot makstavate toetuste kohta saada omavalitsustes, kus toetuste maksmise korda polnud kehtestatud (Lihula, Roosna-Alliku ja Märjamaa vald ning auditeeritud perioodil ka Palamuse ja Sõmerpalu vald). Rápina vallas, kus eraldi toetuste andmise kord puudus, eeldati, et võimalik taotleja otsib toetuste taotluste esitamise tähtaja üles vallaeelarve koostamise korrast. Enamiku auditeeritud valdade ja linnade

Kas teadsite, et

suurimas auditeeritud omavalitsuses **Viljandi linnas** oli noorsootöövaldkonnas toetuste eraldamise kord kehtestatud, kuid kultuuri- ja spordivaldkonnas see puudus. Samas maksti nii kultuuri- kui ka sporditoetusi linnas tegelikult rohkem kui noorsootöötetusi.

Kas teadsite, et

Rápina vald oli toetuste jagamiseks asutanud sihtasutuse Rápina Kultuurkapital. Vallavalitsus ise toetas vaid pikaajalisi ja suuremaid projekte.

põhimääruses peeti piisavaks õigusaktide avalikustamise viisiks nende väljapanekut valla- või linnakantseleis ning toetuste andmise korda ei pidanud vallad ja linnad ka üldise tähtsusega määruseks, mida avaldada Riigi Teatajas. Kuigi toetuste andmist reguleerivad õigusaktid olid registreeritud omavalitsuse dokumendiregistris, puudus veebilehel tihti teave, mis nende õigusaktideni juhataks. Teave toetuste taotlemise tähtaegade kohta avaldati tihti vaid taotluste esitamise perioodil, kuid muul ajal oli seda infot raske leida.

Kas teadsite, et

Kose ja Suure-Jaani vallas tuli korra kohaselt sõlmida toetuse saajaga toetuse kasutamise leping, kuid praktikas otsustasid vallavalitsused lepinguid mitte sõlmida.

19. Auditeeritud omavalitsustes esines hulgaliselt juhtumeid, kus volikogu oli kehtestanud toetuste andmise põhimõtted, kuid tegelikult eraldas vallavalitsus toetusi tava, sisetunde ja muude määramatute asjaolude alusel.

20. Taotlejate võrdset kohtlemist ei soosi ka järgmised asjaolud:

- Taotlusi oli esitatud sellisel viisil, mida ei olnud hiljem võimalik tuvastada: näiteks olid Roosna-Alliku ja Sõmerpalu vallas mõned taotlejad rääkinud vallavanemaga; Lihula vallas oli taotleja rääkinud vallavalitsuse haridus- ja kultuurinõunikuga; Märjamaa vallas oli kahe külaseltsi taotlused vormistanud vallavalitsuse haridus- ja kultuurinõunik. Mõningate makstud toetuste puhul ei osanud ametnikud Riigikontrollile selgitada, kes ja milleks neid taotlenud oli, sest taotlus ei sisaldanud taotleja andmeid, kuupäeva, allkirja ega tegevuse sisu kirjeldust (vt ka näidis 1).
- Kuigi toetuste maksmise põhimõtted kehtestanud auditeeritud olid valdavalt sätestanud ka toetuste taotlemise ja maksmise tähtajad, ei olnud neist alati kinni peetud. Näiteks oli Audru vald tegevustoetused välja maksnud septembris, kuigi korra kohaselt oleks seda tulnud teha kahe kuu jooksul pärast vallaelarve kinnitamist. Haapsalu linn lahendas taotlused nende laekumise, mitte taotlusvoorude kaupa, nagu kord ette nägi.

MTÜ Sõmerpalu Motoklubi sai 2008. a Sõmerpalu valla eelarvest toetust 95 000 krooni. Klubi eesmärk on kujundada Sõmerpalust aastaks 2013 Põhjamaade tuntuim ja hinnatuim motosportikeskus.

Foto: www.delfi.ee

RAHALISE TOETUSE TAOTLUS SÕMERPALU VALLAVALITSUSELT
TRANSPORT

Taotleja nimeliste karakteri tants

projekti maksumus	2000
s.h. a) taotlus vallavalitsusest	2000
b) omafinantseerimine kokku	0
c) kaasfinantseerimine kokku	0

Kulu ja selle finantseerimisallikas	taotletav summa vallavalitsusest	Finantseerijad						KOKKU
		Taotleja		Finantseerijad				
		rakaline	mitterakaline	rakaline	mitterakaline	rakaline	mitterakaline	
kooitants	KULUDE NIMETUSED	2000	0	0	0	0	0	2000
	võru-tartu	2000						2000
	KULUDE NIMETUSED	0	0	0	0	0	0	0
								0
	KULUDE NIMETUSED	0	0	0	0	0	0	0
								0
	KOKK KULUD KOKKU	2000	0	0	0	0	0	2000

Näidis 1. Taotlus Sõmerpalu vallale

Tõstamaa vallas toetust saanud Seli Püha Vassili Apostlik Õigeusu kirik.

Foto: Riigikontroll

Kas teadsite, et

Tõstamaa valla kord sätestab **ürituste toetamiseks** ettenähtud raha jaotamise ning ühele üritusele eraldatav maksimumtoetus on **3000 krooni**.

Omaalgatuse rahast oli toetatud aga mitmeid suurprojekte:

- kiriku remont 12 711 krooni;
- Manõja Kultuuriselts MTÜ projekt 40 500 krooni;
- Kihnu Kultuuri Instituut SA projekt 15 000 krooni;
- SA Tõstamaa Mõis projekt 28 994 krooni.

Kas teadsite, et

Audru vallas oli 6 seltsingut 7-st alustanud tegevust vähem kui 9 kuud enne toetuse taotlemist, kuigi toetuse taotlemise ajaks pidid seltsingud olema tegutsenud vähemalt 1 aasta.

21. Enamikus auditeeritud omavalitsustest tuli toetust taotleda järgneva aasta valla- või linnaeelarve koostamise perioodil, kuid mõned nägid paindlikkuse tagamiseks ette ka võimaluse taotleda toetust sama aasta keskel (nt taotlusvoorudena või jooksva taotlemisena) (vt lisa A). Kose, Räpina ja Ridala vald ei olnud sama aasta keskel toetuse taotlemise võimalust ette näinud, kuid olid maksnud toetusi ka jooksvalt laekunud taotluste alusel.

22. Kodanikuühendustele makstavad toetused jagunesid üldiselt tegevus- ja projektitoetusteks. Samas olid auditeeritud käsitletud tegevustoetuse sisu väga erinevalt: kui tegevustoetus on mõeldud ühingu tegevuse jätkamiseks ja arendamiseks, mis planeeritakse aastaks ette, siis praktikas oli tegevustoetuse all mõistetud ka üksikute projektide elluviimist (nt ürituste korraldamist) (vt lisa B).

23. Mõnel juhul ei olnud toetuse maksmise põhimõtete kehtestamisel suudetud ette näha kõiki planeeritavaid toetuse liike ega seostada toetuste maksmist kodanikuühenduste toetamise eesmärkidega. Seetõttu reageeriti üksiktaotlustele, mis ei vastanud toetamise eesmärkidele. Enamasti ei suudetud ette näha vajadust toetada erinevatest fondidest ja programmidest rahastatud kodanikuühenduste projektide omafinantseeringut, mistõttu püüti raha leida kõikvõimalikest muuks otstarbeks ettenähtud vahenditest. Mõnel juhul oli volikogu korra kehtestamisel (Ridala vald) või eelarve planeerimisel (Roosna-Alliku vald) mõelnud vaid külaseltside toetamisele, kuid tegelikult maksti ka muud liiki toetusi.

24. Toetuste liikide ettenägematus ja praktikas käibiv toetuste jooksva taotlemise süsteem tingis olukorra, kus vallavalitsus kasutas toetuste maksmiseks valla või linna eelarve reservfondi. Valla- ja linnaeelarve seaduse kohaselt võib reservfondi kasutada vallavalitsus volikogu kehtestatud korras ettenägematute kulude katmiseks. Kõige enam kasutati reservfondi toetuste maksmiseks Roosna-Alliku vallas, kus toetuste andmise kord puudus, ja Viljandi linnas, kus puudus kultuuri- ja sporditoetuste maksmise kord. Kummaski nimetatud omavalitsuses ei olnud volikogu ette näinud, et reservfondi võiks kasutada toetuste maksmiseks. Kui valla- või linnavalitsus kasutab omal initsiatiivil reservfondi toetuste maksmiseks, ei ole volikogul toetuste andmises võimalik kaasa rääkida.

25. Paljudel juhtudel otsustasid toetuse eraldamise valla- või linnavalitsuse ametnikud omal initsiatiivil. Roosna-Alliku vallas, kus toetuste andmise kord puudus, maksis raamatupidaja külaseltsidele eelarves ettenähtud summa piires külaseltside arveid vallavanema käsul. Viljandi linnas pidi noorsootöötetuste eraldamise otsustama linnavalitsus, kuid tegelikult otsustas toetuse eraldamise haridus- ja kultuuriamet, mh ka linnaametnikest koosneva noorsootöökomisjoni protokollil alusel. Suure-Jaani vallas oli toetuste andmiseks kehtestatud korrast hoolimata külaseltse premeeritud vallavanema ettepaneku alusel.

26. Valla või linna sisemise töökorralduse nõrkust ja sisekontrolli puudumist ning seejuures kodanikuühenduste võimalikku ebavõrdset kohtlemist näitab ka asjaolu, et tihti oli taotluste esitamise ja lepingute sõlmimise tava ka ühes vallas või linnas väga erinev. Kui mõnel juhul (nt Lihula vald) tulenes see korra puudumisest, siis näiteks Suure-Jaani vallas toimus spordi ja noorsootöö toetamine mitte korra põhjal, vaid

Kas teadsite, et

Suure-Jaani vallas toetati **Rahvusvahelist Artur Kapi Ühingut** ilma kehtivat menetluskorda järgimata: vallavalitsus tasus ilma õigusliku aluseta ühingu esitatud arveid. Ühingu taotlust toetuse saamiseks ei esitanud, samuti ei olnud ühingu toetamist eelarves ette nähtud. 2008. aastal sai ühingu Suure-Jaani vallalt toetust 20 010 krooni.

Omavalitsuse ja kodanikuühenduste hea koostöö tulemusel toimivate külamajade ülesehitamine on märk kodanikuühiskonna tugevnemisest. Kaaruka külamaja Roosna-Alliku vallas.

Foto: Malle Rooba

ühekordsete avalduste läbivaatamise ja arvete maksmise teel. Tõstamaa vallas rakendati erinevatele külaseltsidele dokumentide esitamiseks erinevaid nõudeid. Audru ja Suure-Jaani vallas pidid kõik seltsingud toetuse taotlemise hetkeks olema tegutsenud vastavas valdkonnas vähemalt ühe aasta, kuid tegelikult kõigilt seda ei nõutud.

27. Mitmed toetuse saajad olid pärvinud võrreldes volikogus sätestatuga n-ö erikohtlemise. Sellistel juhtudel viidati valdavalt tavale ja varasematele siduvatele pikaajalistele rahastamiskokkulepetele, kuid sellekohaseid lepinguid polnud sõlmitud. Kogudused, mis on samuti kodanikuühendused, ei pidanud mitmel pool täitma teistele ühendustele esitatavaid nõudeid (Audru ja Tõstamaa vald).

28. Nendel juhtudel, kus taotluste hindajateks on taotlejad ise, võib see kaasa tuua huvide konflikti. Näiteks olid Viljandi linnas toetuse maksmise sisuliseks otsustajaks ja ettepanekute tegijaks noorsootöökomisjoni koosseisu kuuluvad ja samas ka toetusi taotlevate noorteühenduste esindajad. Linna haridus- ja kultuuriamet maksis toetusi välja sama komisjoni protokollil alusel. Audru vallas kuulusid tegevustoetuste taotluste läbivaatamise eksperdirühma, mis tegi vallavalitsusele ettepanekuid toetuste määramiseks, mitmed taotlejad ise. Volikogu kultuuri- ja spordikomisjoni esimees, kes oli ka mitme toetuse kasutaja, kuulus nii tegevustoetusi kui ka projektitoetusi hindava komisjoni koosseisu.

29. Riigikontrolli hinnangul on maksumaksja rahast toetuste maksmine juhul, kui volikogu ei ole selleks korda kehtestanud, seaduse rikkumine. Sama hinnangu võib anda ka siis, kui volikogu on toetuste andmise põhimõtted kehtestanud, aga valla- või linnavalitsus ei pea neist kinni. Sellised olukorrad võivad kaasa tuua maksumaksja raha kontrollimatu kasutamise, sest volikogul puudub raha kasutamise üle otsustuspädevus. Samas tuvastas Riigikontroll, et ka volikogud vaatasid valla- või linnavalitsuse rikkumisi pealt, rakendamata sisekontrolli meetmeid.

30. Riigikontrolli arvates aitaks olukorra parandamisele oluliselt kaasa ka kodanikuühenduste endi tugevamaks muutumine, kui kodanikuühendused oskaksid nõuda toetuste taotlemise korralduse läbipaistvamaks muutmist ja info paremat kättesaadavust toetuste saamise võimaluste kohta. Praegu on suuremad võimalused toetuste saamiseks nendel, kes on vallas või linnas rakendatavast praktikast teadlikumad. Heaks näiteks kodanikuühenduste teadlikkuse parandamisel on kohalikul tasandil koos käivad valla või linna MTÜde ümarlaanõupidamised (Haapsalu linnas, Suure-Jaani, Lihula, Ridala ja Nõo vallas), kus vallad ja linnad saavad tutvustada toetuste andmise süsteemi ning arutada ühenduste tõstatatud probleeme. Paraku ei soosi kõigi kodanikuühenduste võrdset teavitamist ka kodanikuühenduste üle arvestuse pidamine, sest see ei taga omavalitsusele tema territooriumil tegutsevatest kodanikuühendustest terviklikku ülevaadet.

31. **Riigikontrolli soovitus Lihula, Roosna-Alliku ja Märjamaa vallavolikogule:** otsustada kodanikuühenduste toetamise põhimõtted ja kehtestada vallaeelarvest toetuste maksmiseks kord.

Lihula Vallavolikogu vastus: Lihula Vallavolikogu on nõus Lihula valda puudutavate seisukohtade ja soovitustega ning on teinud vallavalitsusele ülesande esitada vastav kord vallavolikogule menetlemiseks.

Roosna-Alliku Vallavolikogu vastus: Vallavolikogu kehtestas 28. jaanuaril 2010 määrusega nr 1 „Mittetulundustegevuseks toetuste andmise korra“. Kord reguleerib keskkonnakaitse, kultuuri-, spordi-, noorsoo- ja sotsiaaltöö valdkondades tegutsevatele MTÜdele toetuste eraldamise tingimused ja korra. Toetudes varasemale MTÜde toetamise praktikale, reguleerib kord tegevus-, osalemis-, projektipõhise toetuse ning projektide kaasfinantseerimiseks esitatud taotluste menetlemise, määramise ning toetuse sihipärase kasutamise järelevalvega seonduvad aspektid.

Märjamaa Vallavolikogu vastus: Kehtestatavas vallaelarvest toetuste maksmise korras saavad sõnastatud kodanikuühenduste toetamise põhimõtted.

32. Riigikontrolli soovitus Viljandi Linnavolikogule ja Roosna-Alliku Vallavolikogule: analüüsida eelarve reservfondi kasutamise praktikat ja kontrollida, kas valitsus on kasutanud reservfondi sihipäraselt.

Viljandi Linnavolikogu vastus: Viljandi Linnavalitsuse rahandusamet esitab neli korda aastas linnavolikogule reservfondi kasutamise kohta aruande. Ettevalmistamisel on eelnõud “Kodanikeühenduste tegevustoetuse andmise kord” ja “Reservfondi kasutamise kord”.

Roosna-Alliku Vallavolikogu vastus: Roosna-Alliku Vallavolikogu, lähtudes Riigikontrolli ettepanekust, analüüsis vallavalitsuse reservfondi kasutamise praktikat ja tegi analüüsi tulemustest järgmised järeldused:

- 1) Roosna-Alliku valla põhimääruses on reguleeritud reservfondi kasutamise põhimõtted;
- 2) Roosna-Alliku Vallavalitsus on regulaarselt linnavolikogule aru andnud reservfondist eraldatud vahendite kasutamise kohta, mille käigus linnavolikogu ei ole tuvastanud ebasihipärast eraldamist;
- 3) Roosna-Alliku Vallavolikogu alaline revisjonikomisjon analüüsib muu hulgas igal aastal reservfondi kasutamist ning kinnitab selle sihtotstarbelist kasutamist majandusaasta aruande vastuvõtmisel volikogu vastaval istungil.

Tuginedes eeltoodule, jätkab Roosna-Alliku Vallavolikogu senist praktikat, sest vastavalt kehtivatele reservfondi kasutamise kontrollimise põhimõtetele on võimalik volikogul õigeaegselt tuvastada võimalikud mittesihipärased reservfondi kasutamise toimingud.

33. Riigikontrolli soovitus auditeeritud kohaliku omavalitsuse üksuste volikogudele: näha volikogu revisjonikomisjoni 2010. aasta tööplaanis ette eelarvest toetuste maksmise seaduslikkuse ja otstarbekuse kontrollimine.

Auditeeritute vastused:

Viljandi Linnavolikogu vastas, et volikogu revisjonikomisjoni on teavitatud Riigikontrolli auditist.

Märjamaa Vallavolikogu ja Roosna-Alliku Vallavolikogu vastasid, et revisjonikomisjon on arvanud nimetatud teema oma 2010. a tööplaani.

Lihula, Nõo, Palamuse, Suure-Jaani, Tõstamaa ja Ridala Vallavolikogu on samuti nõustunud esitatud ettepanekutega.

Sõmerpalu Vallavolikogu on lubanud edaspidi pöörata suuremat tähelepanu valla eraldatud vahendite sihipärasele kasutusele.

Räpina Vallavolikogu otsustas nõustuda Riigikontrolli aruandes esitatud soovitusetega ning järgida koos vallavalitsusega soovitusi Räpina valla eelarvest kodanikuühendustele antavate toetuste andmise korra täiustamisel, toetuste maksmise läbipaistvamaks muutmisel ja avalikustamisel; samuti pidada vajalikuks lisada Räpina valla eelarvest toetuste maksmise seaduslikkuse ja otstarbekuse kontrolli vallavolikogu 2010. a tööplaani.

Toetuse taotlejad

Kodanikuühenduste määratlemine tekitab probleeme

34. Seaduste järgi on kodanikuühendused mittetulundusühingud, sihtasutused ja seltsingud. Mittetulundusühingud ja sihtasutused on juriidilised isikud, mis on registreeritud mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris. Seltsing tegutseb võlaõigusliku seltsingulepingu alusel, kuid seltsingutel puudub kohustus end registreerida.

35. Auditeeritud vallad ja linnad olid toetuste saajana määratlenud ja toetusi maksnud ka sellistele kodanike ühendustele, mida seadused ette ei näe. Toetuste andmise kordades nimetati väga erineva staatusega toetusesaajaid, kuid reegleid, kuidas erinevatele ühendustele toetust välja maksta, ei osatud tihti kehtestada. Seetõttu ei suudetud toetuste andmisel alati kinni pidada ka piirangutest toetuse saajale või muudest toetuse maksmise reeglitest (vt lisa C). Lüngad protseduuri reeglites põhjustasid auditeeritutele probleeme.

Kas teadsite, et

mittetulundusühingud ja sihtasutused on kohustatud esitama mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrile majandusaasta aruande.

Mittetulundusühingute seadus, § 36 lg 5; sihtasutuste seadus, § 34 lg 4

36. Ühenduste puhul, kes ei ole juriidilised isikud (sh ka seltsingud) ning kellel ei ole arveldusarvet ega seadusekohast juhtorganit ja esindajat, kantakse toetus eraisikute arveldusarvele ja toetuse kasutamise lepingut ei sõlmita. Need omavalitsused, kes ei soovinud toetust registreerimata ühenduse eraisikust liikme arvele kanda, tasusid ühenduse esitatud arveid, kuid ei suutnud tihti neid arveid hiljem konkreetse toetusega seostada, mistõttu ei olnud ka neil endil selliselt makstud toetustest alati ülevaadet, avalikkusest rääkimata.

37. Riigikontroll leiab, et ka registreerimata ühendustele toetuste maksmisel peab järgima kohaliku omavalitsuse kehtestatud reegleid. Kui vald või linn soovib toetada erinevaid registreerimata ühendusi, tuleb sõlmida toetuse kasutamise leping, milles määrata vastutaja ja sätestada tagajärjed, kui toetust ei kasutata sihipäraselt.

38. Riigikontroll tuvastas, et mõningatel juhtudel konkureerisid kodanikuühendustega toetuste taotlemisel ka valla või linna enda hallatavad asutused ja asutatud ühingud. Näiteks Audru vallas taotlesid ja said projektitoetusi valla hallatavad asutused (rahvamajad), kuigi kord nägi taotlejatena ette vaid MTÜsid, seltsinguid ja valla elanikke. Haapsalu linnas maksti ürituste korraldamise toetust linna hallatavatele asutustele (kultuurikeskus) ning seda lubas ka kultuuritoetuste andmise kord, kuna kultuuriasutuseks korra mõistes oli kultuurivaldkonnas tegutsev asutus omandivormist sõltumata. Lihula vallas aga ei erinenud kodanikuühenduste toetamise menetlus nende MTÜde toetamise menetlusest, kus vald oli ise liikmeks.

39. Valla- ja linnaeelarve kinnitamisega on määratud ka hallatavate asutuste eelarve. Kui hallatavad asutused taotleavad oma põhitegevuseks või tegevuskuludeks lisa omaalgatuseks mõeldud vahenditest, loob see maksumaksjale väära pildi kodanikuühenduste toetamisest.

Kodanikuühenduste toetamine peab maksumaksjale arusaadavalt ja läbipaistvalt tähendama kodanike algatuse toetamist omavalitsuse poolt, mitte aga omavalitsuse oma teenuste osutamiseks loodud hallatavate asutuste põhitegevuse rahastamist.

40. Riigikontrolli soovitus auditeeritud kohaliku omavalitsuse üksuste volikogudele: ülevaate saamiseks avaliku raha kasutamisest kehtestada valla või linna eelarve nii, et omavalitsuse eelarvest kodanikuühendustele makstavad toetused oleks selgelt eristatavad omavalitsuse hallatava asutuse tegevuskuludest.

Märjamaa Vallavolikogu vastus: Sügiseks tehakse vastavad muudatused Märjamaa valla eelarve menetlemise korda ja teistesse valla õigusaktidesse.

Roosna-Alliku Vallavolikogu vastus: Roosna-Alliku valla 2010. aasta eelarve on koostatud nii, et kodanikeühendustele (MTÜd, külaseltsid jms) eraldatud toetused kajastuvad eelarves selgelt eristuvate klassifikaatorite järgi ning kulud on eraldatud omavalitsuse hallatavate asutuste tegevuskuludest.

Suure-Jaani Vallavolikogu vastus: Kodanikeühendustele makstavad toetused kajastame edaspidi kontol „Kodumaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks“.

Tõstamaa Vallavolikogu vastus: Edaspidi arvestame kõiki Riigikontrolli ettepanekuid.

Kose Vallavolikogu vastus: 2010. aasta eelarve koostamisel arvestame tehtud märkusega ja eristame selgelt omavalitsuse eelarvest kodanikeühendustele makstavad toetused, täiendades eelarve seletuskirja ja avalikustades seletuskirja koos eelarvega valla kodulehel.

Avalik info toetusesaajate kohta

Pole võimalik tuvastada, kui palju toetusi makstakse ning kes ja milleks on toetust saanud

41. Et avalikkusel oleks võimalik veenduda, kellele ja kui palju on omavalitsus oma eelarvest toetusi maksnud, peavad vastavad dokumendid olema avalikustatud ning võimalikult lihtsalt ja kiirelt kättesaadavad. Ülevaate saamist peab lihtsustama volikogu ja valitsuse õigusaktide ning protokollide kasutajasõbralik avalikustamise viis. Peamine dokument, kus info makstud toetuste kogusumma kohta peaks olema avalikustatud, on omavalitsuse majandusaasta aruanne.

42. Info selle kohta, kuidas omavalitsus maksumaksja raha toetuste väljamaksmisel kasutab, on aga enamasti väga keeruliselt leitav. Avalikult kättesaadavad dokumendid ja muud infoallikad on tihtipeale eksitavad. Näiteks peavad vallad ja linnad väga heaks infoallikaks oma kodulehel olevat dokumendiregistrit ja igasse kodusse jõudvat omavalitsuse ajalehte, kuid tihti ei ole need infokanalid ülevaatlikud ega kasutajasõbralikud.

43. Auditeeritud omavalitsuste dokumendiregistritesse ei ole infot tihtipeale vajalikus sisus ja vormis koondatud ning see muudab paljudel juhtudel info leidmise raskeks või võimatuks. Näiteks ei olnud dokumendid alati avalikuks kasutamiseks, puudusid üldse, olid raskelt üles leitavad või ei sisaldanud vajalikku infot. Viljandi linna esindajad viitasid, et neil puudub isik, kes töötleks korraldused avalikustamiseks sobilikuks. Harku valla esindaja viitas algul, et kõik on dokumendiregistrist kättesaadav, kuid selgitas hiljem, et dokumendid on siiski ainult asutusesiseseks kasutamiseks ning avalikkusele kättesaamatud. Tõstamaa vald oli avalikustanud mõningad korraldused, kus ei olnud kirjas, kellele ja mis alusel toetust oli määratud, kuigi info toetuse saaja, summa ja eesmärgi kohta peab olema avalik (vt näidis 2).⁷

TÕSTAMAA VALLAVALITSUS
KORRALDUS

29.04.2008 a. nr 450

Omaalgatusprojekti toetamine

Lähtudes Tõstamaa vallavolikogu 31.03.2006.a määrusest nr 16 "Tõstamaa valla omaalgatustoetuse jaotamise kord" annab vallavalitsus korralduse:

1. Toetada projekti "Türi lillelaadale sõitmine" 2950.- krooniga..

Toomas Rõhn
Vallavanem

Eve Sahtel
Vallasekretär

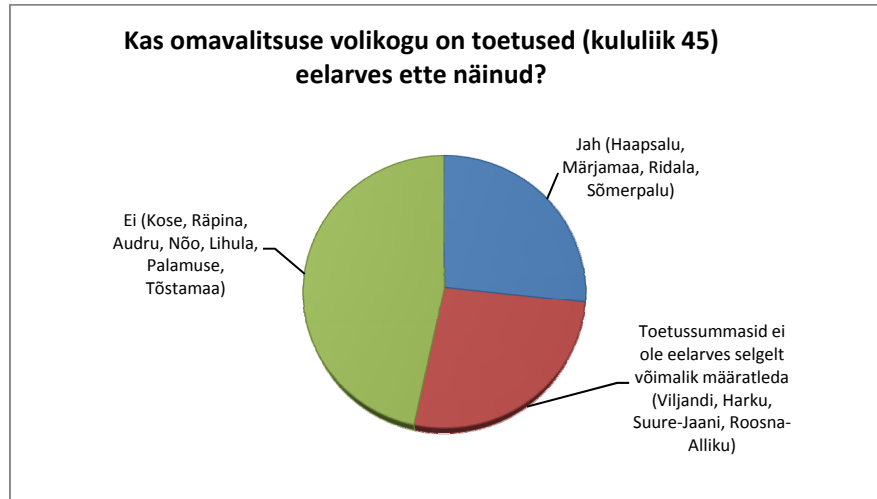
Näidis 2. Tõstamaa valla korraldus. Info selle kohta, kes lillelaadale sõidab, ei ole teada

44. Auditeeritute arvates on info toetusteks kavandatud summade kohta hästi kättesaadav ka valla või linna eelarvest. Paraku on eelarvete koostamise praktika valdades ja linnades erinev ning paljudel juhtudel toetussummade kohta selget ülevaadet eelarvest ega selle seletuskirjast ei

⁷ Avaliku teabe seadus, § 36

saa. Tihti on volikogude kinnitatud eelarve ja selle täitmise aruanne sedavõrd üldine, et ei ole võimalik täpselt aru saada, mis kuludeks on vald või linn raha planeerinud. Sageli planeeritakse raha ainult üldiselt valdkondade kaupa ning kulu majandusliku sisu üle otsustavad ametnikud.

Joonis 1. Toetuseks määratud summad auditeeritud omavalitsuste eelarvetes

Kas teadsite, et

Kose vald ei toeta külaseltse mitte seltsitegevuse, vaid hoopis valitsussektori eelarvest;

Lihula vald jagab toetusi külaseltsidele aga hoopis üldmajanduslike arendusprojektide eelarverealt.

45. Ka nendel juhtudel, kui eelarvet planeeritakse detailsemalt, võib info olla eksitav, kuna raamatupidamisreegleid eirates ei kajastata kulusid majandusüksuse printsiipi arvestades nende tegeliku majandusliku sisu järgi. Riigikontrolli analüüsitud raamatupidamisandmetest selgus, et paljudel juhtudel ei olnud võimalik täpselt toetusteks makstud summat tuvastada, kuna toetused on enamikul omavalitsustest rohkemal või vähemal määral n-õ peidetud. Näiteks kajastavad omavalitsused sageli sisulisi toetusi omavalitsuse tegevuskuluna (majandamiskulud), mille tulemusel suutis tihti kulu sisu (toetus või mitte) tagantjärele tuvastada ainult omavalitsuse raamatupidaja.

46. Auditeeritud omavalitsustes oli kultuuri-, spordi- ja noorsootöövaldkonnas makstud n-õ peidetud toetusi kokku vähemalt 2,7 miljoni krooni ulatuses, kõige rohkem Nõo (vähemalt 855 000 krooni), Audru (vähemalt 800 000 krooni) ja Suure-Jaani (vähemalt 700 000) vallas. Heaks näiteks, kus toetussummad olid nii eelarves kui ka selle täitmise aruandes selgelt kajastatud, oli Haapsalu linn. Joonis 1 ja tabel 2 kajastavad Riigikontrolli analüüsituid eelarveid ja raamatupidamisandmeid, mille põhjal püüti tuvastada, kas omavalitsused on toetusraha eelarves selgelt planeerinud ning kui suur oli väljamakstud toetuste hulk. Riigikontroll juhib tähelepanu, et esitatud toetussumma võib olla suurem, sest kõiki peidetud toetusi ei olnud võimalik tuvastada, samuti ei analüüsitud teiste tegevusvaldkondade (nt haridus, sotsiaalvaldkond) kulusid, kus võisid samuti kultuuri-, spordi- ja noorsootöötetused peituda.

47. Mõnede omavalitsuste eelarve- ja raamatupidamiskorraldus (Audru, Suure-Jaani ja Nõo vald) oli nii puudulik, et seal kajastati kõik sisu järgi kodanikuühenduste toetused vallavalitsuse tegevuskuludena (majandamiskulud) (vt tabel 2).

Tabel 2. Toetuste kajastamine ja maksmine auditeeritud omavalitsustes

Oma-valitsus	Eelarverida, millel kajastuvad kodanikuühendustele makstud toetused	Sisulisteks toetusteks makstud summa (kr)
Viljandi	muud toetused	5 517 625
Haapsalu	muud toetused	2 728 908
Harku	muud toetused	2 264 953
	majandamiskulud	Vähemalt 26 000
Märjamaa	muud toetused	2 390 500
	majandamiskulud	Vähemalt 71 590
Suure-Jaani	majandamiskulud	Vähemalt 700 000
Kose	muud toetused	1 197 069
	majandamiskulud	Vähemalt 45 389
Räpina	muud toetused	953 093
	majandamiskulud	Vähemalt 58 000
Audru	majandamiskulud	Vähemalt 800 000
Nõo	majandamiskulud	Vähemalt 855 000
Ridala	muud toetused	1 058 503
	majandamiskulud	Vähemalt 8000
Lihula	muud toetused	296 000
	majandamiskulud	Vähemalt 62 000
Palamuse	muud toetused	711 700
	majandamiskulud	Vähemalt 20 000
Sõmerpalu	muud toetused	539 468
Tõstamaa	muud toetused	184 255
Roosna-Alliku	muud toetused	15 235
	majandamiskulud	Vähemalt 100 000
Kokku n-ö peidetud toetusi: vähemalt 2,7 miljonit		
Kokku toetusi: vähemalt 20,6 miljonit		

Allikas: Riigikontrolli analüüs

Kas teadsite, et

kui asjaomase valdkonna eelarves raha ei jätku, siis leiab „hea“ ametnik selle mujalt:

Kose valla selgitusel toetatakse õpilaste õpinguid vahetusõpilasena sotsiaalvaldkonna eelarvest, kuid kui raha napib, siis kultuurivaldkonna eelarvest.

Audru vallas ületasid pensionäride aastalõpupeo kulud kultuuritöötajateks määratud eelarve ja puuduv raha leiti sotsiaalvaldkonna eelarvest.

48. Praktikad, kus toetusi kajastatakse raamatupidamises muude kuludena, põhjendavad omavalitsused ise mitmeti. Mõnedel juhtudel on põhjenduseks see, et kogu aeg on nii eelarvet koostatud ega ole olnud põhjust muudatusi teha. Mõnede väärtelt kajastanute sõnul on põhjus aga selles, et paljudel juhtudel ei maksta toetusi otse välja toetuse saanud kodanikuühendustele, vaid tasutakse vallale esitatud arveid, ning kui raha maksatakse teenust või kaupa müünud ettevõtjale, ei tohi seda toetustena kajastada. Paljudel juhtudel aga põhjendust ei leitudki.

49. Riigikontrolli hinnangul ei olnud alati kodanikuühendustele kultuuri-, spordi- ja noorsootöötetuste maksmiseks eelarves raha avalikkusele läbipaistvalt ette nähtud, kuigi toetusi maksti kõigis auditeeritud omavalitsustes. Toetuste maksmine ei olnud avalikkuse jaoks läbipaistev

ning avalik info toetuse saajate kohta polnud tihti kättesaadav. Seetõttu puudub maksumaksjal, riigil ning kodanikuühendustel selge ja tõene info selle kohta, kellele, kui palju ja mis eesmärgil toetust jagatud on.

Sillapää loss Röpina vallas, kus tegutseb Röpina Vabahariduse Ühendus ja tema rahvakool. Röpina Vallavalitsus on neile ka tegutsemiseks toetust jaganud.

Foto: Riigikontroll

50. Samas on selge, et isegi kui omavalitsused kajastaksid toetusi õigesti, ei soosiks praegune aruandluse korraldus toetusesaajate ja -summade täpsemat väljaselgitamist. Omavalitsused esitavad Rahandusministeeriumile oma kulutuste kohta aruanded eraldi nii tegevusalade kaupa kui ka kulu majandusliku sisu järgi, kuid kuuaruanne ega saldoandmike infosüsteemi avalik vaade ei kajasta kululiike konkreetse tegevusala raames.

51. Riigikontrolli soovitus rahandusministritele:

- Täiendada saldoandmike infosüsteemi aruandluse osa nii, et valdade ja linnade kulud oleks ka nende majandusliku sisu järgi tegevusalade kaupa avalikkusele kättesaadavad.
- Juhendada kohalikke omavalitsusi toetusi õigesti kajastama.

Rahandusministri vastus: Toetame mõtet, et infosüsteemidesse korjatud andmed kohalike omavalitsuste kohta tuleb võimaluse korral teha avalikult kättesaadavaks. Samas nõuab nimetatud andmete avalikustamine mahukaid infotehnoloogilisi arendusi ja ressursse. Rahandusministeeriumi 2010. a eelarves ei ole nimetatud tegevuseks vahendeid ette nähtud. Oleme seisukohal, et meie kodulehel esitatud juhendmaterjalid on piisavad.

52. Riigikontrolli soovitus auditeeritud valla- ja linnavalitsustele: avalikustada toetuse saajad, toetussummad ja toetuse eesmärgid valla või linna veebilehel.

Märjamaa Vallavalitsuse vastus: Kehtestatavas vallaeelarvest toetuste maksmise korras saab sätestatud toetuste maksmise avalikustamine. 2010. aasta vallaeelarve vastuvõtmise järel koostame vastava väljavõtte, mille avalikustame valla kodulehel.

Roosna-Alliku Vallavalitsuse vastus: Võtame arvesse MTÜdele ja kodanikuühendustele eraldatud toetuste avalikustamise nõuet ning avaldame alates 2010. aastast toetuste saajad, toetussummad ning tegevuste eesmärgid oma avalikul veebilehel.

Suure-Jaani Vallavalitsuse vastus: Seni on kõik toetuse saajad avalikustatud Suure-Jaani valla ajalehes Leole, mis jõuab tasuta kõikidesse kodudesse. Alates 2010. aastast avalikustatakse kõik toetuse saajad, toetussummad ja toetuse eesmärgid Suure-Jaani valla veebilehel.

Kose Vallavalitsuse vastus: Kose valla kodulehel on avalikustatud 2007., 2008. ja 2009. aastal toetuse saanute nimed ja summad. Vastavasisuline vallavalitsuse korraldus on leitav dokumendi ja kirjavahetuse registris AMPHORA. Dokumendiregister on aga keeruline ja sealt on ebamugav otsida. Edaspidi avalikustame toetuse saajad kodulehel nii, et oleks võimalik neid paremini leida.

Nõo Vallavalitsuse vastus: Toetuse saajate, toetussummade ja toetuse eesmärkide avalikustamine Nõo vallas on täna teostatud läbi vastavate

käskkirjade kättesaadavuse valla kodulehel. Samuti on toetused üsna põhjalikult lahti kirjutatud vallaelarve seletuskirjas. Samas oleksime tänulikud suuniste eest, kuidas seda konkreetselt ja üheselt mõistetavalt valla veebilehel paremini teha

Palamuse Vallavalitsus kaalub Riigikontrolli soovitus avalikustada toetuse saajad, toetussummad ja toetuse eesmärgid valla veebilehel. Valla hinnangul reguleerib teabe avalikustamist "Avaliku teabe seaduse" § 28 ja annab teabe loetelu, mis kuulub avalikustamisele. Palamuse Vallavalitsus on seisukohal, et nimetatud teabe avalikustamiseks on vaja toetuse saaja nõusolekut, vastasel korral oleks see ebaseaduslik tegevus.

Kohalike omavalitsuste ja kodanikuühenduste koostöö

Kas teadsite, et

Märjamaa vald väitis veebiküsitluses, et Märjamaa Spordiklubiga on sõlmitud sporditeenuse korraldamise üleandmise leping, kuid kohapealsel kontrollimisel selgus, et lepingut ei ole sõlmitud.

BIG Kuldliiga etapp Kose staadionil. Kose Vallavalitsus oli etapi korraldajatega sõlminud koostöölepingu, millega kohustus etapi korraldamist toetama 100 000 krooniga. Kose vald ise aga tõlgendas toetust kui oma ürituse korraldamise üleandmist MTÜ Spordiürituste Korraldamise Klubile ja oli vastava toetuse kandnud majanduskuludesse.

Foto: www.kuldliiga.ee

Toetuste maksmisel ja koostööl avalike teenuste osutamiseks ei tehta vahet

53. Lisaks toetuste taotlemisele ja saamisele on kodanikuühendused kohalike omavalitsuste partneriks ka avalike teenuste osutamisel. Kui toetuste andmisel on tegu kodanikuühenduste omaalgatusliku tegevuse toetamisega, siis avalike teenuste üleandmise puhul on vald või linn oma ülesandeks oleva avaliku teenuse pakkumise kodanikuühendusele üle andnud või teeb avalike teenuste osutamiseks kodanikuühendustega koostööd.

54. Auditeeritud olid teinud kodanikuühendustele ka selliseid väljamakseid, mida nad ise tõlgendasid tasuna valla või linna ürituse korraldamise või mõne muu avaliku teenuse eest. Paraku polnud nende ürituste korraldamiseks sõlmitud lepinguid ning ainsaks tehingut kirjeldavaks dokumendiks oli ühenduse esitatud arve, mille põhjal pole võimalik tuvastada, kas ühendusele on makstud toetust või on talle tasutud ürituse korraldamise kulusid. Auditeeritustest, kes väitsid, et kodanikuühendustele on tasutud valla või linna ürituste korraldamise eest, esitas ainsana lepingu Palamuse vald, kes oli selle sõlminud Palamuse Spordiklubiga sporditeenuse korraldamise üleandmiseks.

55. Riigikontroll tuvastas, et valdadel ja linnadel oli raskusi eristamisega, millisel juhul on tegu toetuse maksmise ja millisel juhul kodanikuühendustele teenuse üleandmisega või neilt teenuse tellimisega. Kui valla- või linnaeelarvesse olid planeeritud konkreetse ürituse korraldamise kulud, võib eeldada, et tegemist on valla või linna kavandatava üritusega, kuid praktikas see alati nii ei olnud. Näiteks koostas Viljandi linn kultuuri- ja spordiürituste eelarve selliselt, et üritused olid kirjas nimeliselt, sõltumata sellest, kas tegemist oli linna üritusega või kodanikuühenduse korraldatava üritusega, mille läbiviimiseks linn kodanikuühendust toetas. Omavalitsused ei teadnud ka, millal tuleks avaliku teenuse üleandmiseks sõlmida leping, ega tundnud seda valdkonda reguleerivat halduskoostöö seadust.

56. Auditeeritud ei tajunud, et kodanikuühenduste toetamine eeldab panustamist kindla sihtrühma tegevustesse, kus kasusaajaks on konkreetse kodanikuühenduse liikmed, avaliku teenuse üleandmine aga tähendab näiteks seda, et teenusest saavad kasu kõik selle omavalitsuse elanikud. Kodanikuühenduste toetamine eeldab toetuste andmise korra kehtestamist ja selle järgimist. Avalike teenuste kodanikuühendustele üleandmine või neilt teenuste tellimine avaliku teenuse osutamiseks eeldab konkurentsitingimuste järgimist, et osutada kvaliteetset teenust. Kui aga puuduvad koostöö sisu kirjeldavad lepingud, on raske hinnata, milleks kodanikuühendustele raha maksti, ning esineb risk, et kodanikuühendust on soovitud toetada toetuste andmise korda järgimata.

57. Siseministeeriumi tellimisel koostas Poliitikauuringute Keskus Praxis 2009. aastal analüüsi „Kohaliku omavalitsuse üksuste avalike teenuste lepinguline delegeerimine kodanikuühendustele“, mille eesmärgiks oli anda Siseministeeriumile asjakohane ülevaade Eesti kohalike omavalitsuste avalike teenuste kodanikuühendustele delegeerimise hetkeolukorrast. Analüüsi tulemusel leiti, et avalike teenuste delegeerimine MTÜdele on kohalikes omavalitsustes küllaltki levinud ning koostööd avalike teenuste osutamisel tehakse ligikaudu 60%-s omavalitsustest. Analüüsi tulemused tuginevad valdade ja linnade esitatud lepingutele, kuid ei arvesta asjaolu, et enamikul juhtudel teenuse üleandmise lepinguid ei sõlmita.

58. **Riigikontrolli soovitus auditeeritud valla- ja linnavalitsustele:** sõlmida alati kodanikuühendustega koostöö sisu õigesti kajastavad lepingud, eristades kodanikuühendustele toetuste maksmist avalike teenuste üleandmisest või teenuste tellimisest.

Auditeeritute vastused:

Harku Vallavalitsus sisulisi vastuseid ei andnud, märkis vaid, et lepingud on olemas.

Nõo Vallavalitsus leidis, et Nõo vald on kodanikuühendustega lepinguid sõlminud. Kui koostatakse juhendid erineva sisuga koostöövormide kohta, saaksid need olema kindlasti aluseks sõlmitavatele lepingutele. Oleks vaja kokkuleppele jõuda, kust algab avalike teenuste üleandmine. Kui külaselts korraldab kinnise, ainult oma küla elanikele mõeldud ürituse, on see üks asi. Kui seesama külaselts kutsub enda juurde kõik valla külad ja ehk naabreidki näiteks sporti tegema ja taotleb selleks toetust – kas siis on see avalik teenus?

Roosna-Alliku Vallavalitsus: 28. jaanuari 2010 määruse nr 1 „Mittetulundustegevuseks toetuste andmise kord“ § 1 punkt 5 kehtestab lepingu sõlmimise nõude. Korra lisas 1 on kehtestatud toetuse andja ja toetuse saaja vahelise raamlepingu näidis, mis võimaldab teenuse objekti, teenuse osutamise viisi ja tingimusi selgesti eristada ning sellest tulenevalt kulusid eelarvest vastavalt kajastada.

Märjamaa Vallavalitsus: Kehtestatavas vallaelarvest toetuste maksmise korras saab sätestatud toetuste saajatega lepingute sõlmimine.

Suure-Jaani Vallavalitsus: Alates 2010. aastast kodanikeühendustega sõlmitud lepingud kajastatakse sisu osas õigesti.

Sõmerpalu Vallavalitsus märkis, et käesolevast aastast sõlmitakse MTÜde juhatuse esindajatega leping, et tagada neile tegevustoetuseks eraldatud summade seaduslik ja sihipärane kasutus.

Audru Vallavalitsus arvestas kõikide ettepanekutega. Märgiti, et kohustatakse edaspidi tingimusteta järgima vallaelarvest MTÜdele toetuste maksmisel Riigikontrolli nõuandeid ja kehtivaid seadusi.

Kose Vallavalitsus on 2010. aasta toetuste eraldamiseks valmistanud ette uued lepinguvormid, mis seni kehtinutest kajastavad täpsemini poolte kohustusi, tähtaegu ja rahalisi vahendeid ning nende kulutamise sihtotstarvet.

59. Riigikontrolli soovitus regionaalministrile: koostada kohalikele omavalitsustele juhend erineva sisuga koostöö kohta kodanikuühendustega ja töötada välja koostöö lepinguvormide näidised.

Regionaalministri vastus: Toetan regionaalministrile auditi eelnõus tehtud soovitus kohaliku omavalitsuste üksustele juhendite koostamiseks nende koostöö kohta kodanikuühendustega. Informeerin Teid, et Siseministeriumis on valmimisjärgus kontseptsioon „Avalike teenuste delegeerimise suunad kodanikuühendustele“, milles väljendatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse olulisemate arendussuundade ning tegevustena seondult kolmanda sektoriga muu hulgas teenuste kirjeldamist, kvaliteedistandardite väljatöötamist, aga samuti avalike teenuste delegeerimise tüüplepingute väljatöötamist ning kohalike omavalitsuste ning kodanikuühenduste teadlikkuse tõstmist, sh koolitamist.

Tõhusat kontrolli toetuste kasutamise üle ei pea omavalitsused vajalikuks

Aruandlus

Kontroll toetuste kasutamise üle on nõrk

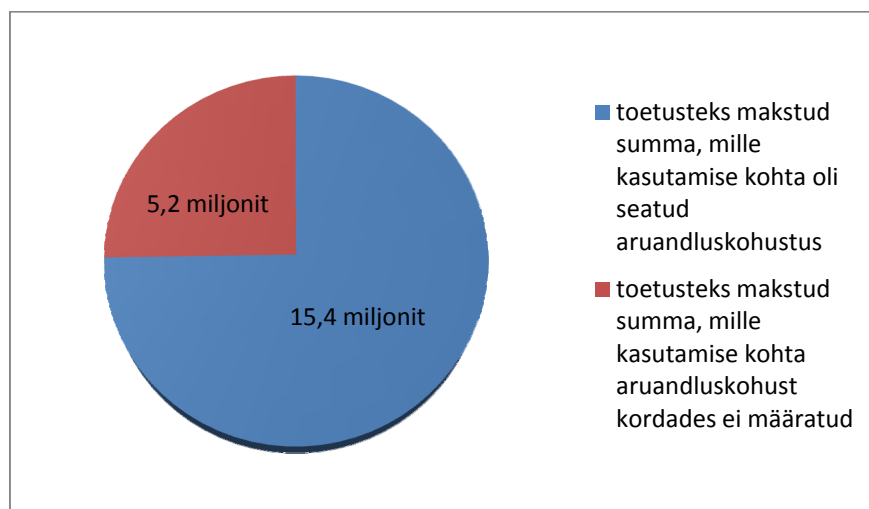
60. Kodanikuühendustele toetuste jagamisel tuleb vallal või linnal veenduda, et raha on kulutatud sihipäraselt ning et see aitab kaasa omavalitsuse seatud eesmärkide saavutamisele. Selleks tuleb volikogul kehtestada reeglid, kus on kindlaks määratud, kuidas raha kasutamist kontrollitakse ning millised on raha väärkasutamise tagajärjed.

Kas teadsite, et

Kose vallas on aruandluse tähtaegade praktika sootuks teine, kui on kirjas volikogu kehtestatud toetuse maksmise põhimõtetes.

61. Kuna kuuel auditeeritud omavalitsusel puudus auditeeritud perioodil korrast tulenev kohustus toetusteks eraldatud raha kasutamist kontrollida, polnud vähemalt 5,2 miljoni krooni ulatuses väljamakstud toetuste puhul kohustust kontrollida, kas makstud raha on kasutatud otstarbekalt (vt joonis 2). Mõned auditeeritud olid hoolimata kohustuse puudumisest sõlminud toetuste eraldamisel toetuste saajaga lepingu, kus oli kirjas ka aruandluse kohustus (Märjamaa ja Räpina vald).

Joonis 2. Üle 5,2 miljoni krooni väljajagamisel ei olnud korrast tulenevat kohustust raha kasutamist kontrollida

62. Kuigi aruandluskohustuse toetuse kasutamise kohta olid oma korrast määranud üheksa auditeeritud, ei nõutud täies mahus aruandlust ühelgi

juhul. Järeleandmisi tehti aruandluse esitamise tähtaegade, kohustusliku sisu ja vormi osas. Tihti tõlgendasid ametnikud kehtivaid kordasid selliselt, et mõnede toetusesaajate käest aruandlust lihtsalt ei nõutud (Harku ja Suure-Jaani vald). Raha kasutamise kohta ei nõutud aruandlust valdavalt ka juhtudel, kui vald või linn oli kodanikuühendust toetanud mõne suurema projekti kaasfinantseeringu tasumisel, ega kodanikuühenduse n-ö erikohtlemise puhul, kui toetust eraldati väljaspool kehtivat korda.

63. Paljud auditeeritud rakendasid oma sõnul põhimõtet, et enne uue toetuse väljamaksmist peab eelmise toetuse kasutamise kohta olema esitatud aruanne. Samas ei tähendanud ka aruande esitamine veel sisulist ja informatiivset aruandlust. Näiteks sisaldasid aruanded mõnikord ainult ülestähendust „saadud“ ja „kulutatud“, selgitamata, mis tegevusteks raha sisuliselt kulutati.

Kas teadsite, et

Audru vallas maksti volikogu kultuuri- ja spordikomisjoni esimehe arveldusarvele 2008. aastal kultuuri-, spordi- ja noorsootööraha kokku üle 115 000 krooni, millest ainult osa oli seotud toetusrahaga. Ülejäänud moodustas raha, mis oleks pidanud kantama hoopis tema abikaasale, kes pakkus vallale transporditeenust.

64. Aruandluse sisulise hindamise praktika vajab parandamist näiteks Audru vallas, kus üks suurematest toetusesaajatest, olles samas korraga nii raha jagaja kui ka taotleja rollis, andis vormiliselt küll aru, kuid sõltumata projekti sisust koosnes see peaaegu alati projektijuhi bussijuhina tegutseva abikaasa nimel esitatud transpordiarvetest. Olgu tegemist mälumänguturniiri, jõutreeningu suvelaagri või spordipäeva korraldamisega valla territooriumil, olid aruandluseks tuhandetesse kroonidesse ulatuvad transpordiarved. Kuna arvetel ei olnud aga täpsustatud, millise kilomeetrihinnaga bussijuht oma abikaasale teenustööd pakkus, ei olnud rahajagajal võimalik hinnata, kas kogu raha ka tegelikult ära kulus. Selliste arvete esitamine Audru valla esindajate sõnul aga nende jaoks küsimusi raha kasutamise kohta ei tekitanud.

65. Riigikontrolli soovitus auditeeritud valla- ja linnavalitsustele: korraldada kodanikuühendustele mõeldud toetuste arvestuse, maksmise ja aruandluse süsteem nii, et raha seadusliku ja sihipärase kasutamise eest oleks iga etapi eest määratud konkreetsed vastutajad ning raha väärkasutuse puhul nõutaks toetus tagasi.

Harku Vallavalitsuse vastus: Meil selline süsteem toimib.

Roosna-Alliku Vallavalitsuse vastus: Olemasolev kord kehtestab toetuse saajale aruande esitamise nõude. Samuti on sätestatud toetuse mittesihipärasest kasutamisest tulenevad sanktsioonid ning toetuse eelarveaasta jooksul kasutamata jätmise kord.

Märjamaa Vallavalitsuse vastus: Kehtestatavas vallaeelarvest toetuste maksmise korras saab reguleeritud toetuste arvestuse, maksmise ja aruandluse süsteem koos vastutajate määramise ja sanktsioonidega.

Suure-Jaani Vallavalitsuse vastus: Paremaks toetuste arvestamise, maksmise ja aruandluse korraldamiseks oleme teinud ettepanekuid volikogule ning vastavalt sellele on mittetulunduslikuks tegevuseks toetuste andmise korda muudetud. Ka seni kehtinud korra järgi tuli saadud tegevustoetuse kasutamise kohta esitada aruanne. Täiendatud toetuste korra järgi sõlmitakse lepingud kõigi toetuste saajatega ning saadud toetuse kasutamise kohta esitatakse aruanne lepingus märgitud kuupäevaks. Projektide kaasfinantseerimisel on toetuste saaja kohustatud esitama projekti lõpparuande hiljemalt ühe kuu möödumisel projekti lõpu kuupäevast.

Nõo Vallavalitsuse vastus: Vald on sedavõrd väike kogukond, inimestevaheline suhtlemine on tihe ja info liigub nii kiiresti, et öelda, et toetusesaajate tegevusest ja tegudest pole piisavat ülevaadet, oleks ebaõiglane. Kui kohalik omavalitsus ei saa usaldada oma kogukonna liikmete esindusi, on küll midagi väga valesti. Anonüümsuse probleem võib tekkida ehk suuremates linnades, aga vallas küll vaevalt. Usun, et Nõo vallavolikogu liikmed ja vallavalitsuse ametnikud on piisavalt hästi kursis vallas toimuvate sündmustega ja omavad head ülevaadet. Küll nõustun, et uuendatavates kordades tuleks suuremat rõhku panna aruandluse poolele. Täna on volikogu seisukohal, et kõik kolmanda sektori esindajad, kelle toetus on suurem kui 25 000 krooni, peaksid kord aastas tutvustama oma tegemisi volikogu ees.

Tegelik aruandlus on n-ö küla peal liikuv info

66. Sõltumata suuruselt märkis enamik auditeerituid (sh ligi 20 000 elanikuga Viljandi linn), et sisuline ja kõige parem aruandlus on omavalitsuses liikuv info toimunud ürituste ja toetusesaajate tegevuse kohta. Viljandi linn leidis, et aruandluse esitamine on ennekõike vormiline. Harku vald märkis näiteks, et kui toetusraha on läinud ürituste korraldamiseks, siis raha sihtotstarbelises kasutuses veendumiseks osaletakse neil üritustel, mille põhjal tehakse ka järeldusi, mis summas on kulutusi ürituse tarbeks tehtud. Auditeeritud leidsid, et väga oluline roll on toetuste maksmise puhul usaldusel, kuna toetuse saajaid tuntakse hästi ning ollakse veendunud raha sihtotstarbelises kasutamises. Erandiks oli Haapsalu linn, kes rõhutas toimiva ja sisulise aruandluse vajalikkust.

67. Need auditeeritud, kes praktiseerisid toetuste väljamaksmist üksnes kodanikuühenduste esitatud arvetel alusel, käsitlesid seda kui aruandlust. Samas oli määratud toetussumma sellistel juhtudel tihti välja makstud mitme arve alusel ning raamatupidamisandmetest ei olnud toetuse summa, selle määramise korraldus ja toetuse saaja omavahel seostatavad. Selguse saamiseks ja toetussummade tuvastamiseks sai nendel juhtudel loota ainult kandeid teinud raamatupidaja heale mälu. Näiteks ei olnud Harku vallas võimalik arveid ja toetusi kokku viia ega veenduda selles, et määratud toetussummat ei ole ületatud.

68. Kui korras oli aruandlus sätestatud, siis olid määratud ka sanktsioonid toetusraha väärkasutamise eest. Kuigi aruandluseks esitasid toetusesaajad tihti tagantjärele kontrollimatuid andmeid või raha kasutamise eesmärgipärasust tõestas ainult ametniku isiklik veendumus, ei tuvastatud auditeeritute väitel kordagi kodanikuühendustele makstud toetuste väärkasutamist, mistõttu ei olnud ühelgi juhul vaja ka raha toetuse saajalt tagasi nõuda. Kokkuvõtlikult olid 15 auditeeritud tänu usaldusele ja formaalsele kontrollile veendunud, et nende poolt kokku üle 20 miljoni krooni jaotatud toetuseraha on kõik otstarbekalt kasutatud.

69. Riigikontroll mõnab, et väikeses kogukonnas võib n-ö naabrivalve kodanikuühenduste toimimise üle olla kontrollimehhanismina tõhus, kuid see ei võimalda avalikkusel veenduda toetuseks makstud raha sihipärasuses kasutamises. Kohalikul omavalitsusel on raha laiali jagades kohustus tagada, et maksumaksja raha kasutamine mitte ainult ei toimuks ausalt, vaid ka näiks sellisena ning selleks peab olema loodud toimiv sisekontrollisüsteem.

2009. aastal aasta küla tiitli saanud Kiideva külal Ridala vallas on olemas ka oma koduleht. Ridala vald on piirkonna külaelu edendamisel olnud abiks nii nõu kui ka jõuga. Näiteks toetas vald MTÜ Kiideva külaseltsi tegemisi 2008. aastal 167 500 krooniga.

Foto: www.kiideva.ee

70. Riigikontrolli hinnangul sisulist aruandlust kultuuri-, spordi- ja noorsootöötetuste kasutamise üle omavalitsustes ei rakendata. Aruandlus toetuste kasutamise üle on puudulik või aruandeid ei analüüsita. Samuti ei ole ette nähtud sanktsioone toetuste mittesihipärase kasutamise korral või neid ei rakendata. Vallad ja linnad kurdavad küll raha vähesuse üle, kuid tegelikult ei süüvi, kas toetusi kavandatakse, makstakse ja kasutatakse valla või linna arengukava prioriteetidest ja volikogu seatud põhimõtetest lähtudes, et aidata kaasa omavalitsuse elanike üldistele huvidele ja arengule, või n-ö külvatakse toetusraha lennukilt.

/Allkirjastatud digitaalselt/
Kohaliku omavalitsuse auditi osakonna peakontrolör
Airi Mikli

Riigikontrolli soovitused ning regionaal-, kultuuri-, rahandus- ja justiitsministri ning valla- ja linnavolikogude vastused

Riigikontroll andis auditi põhjal Sise-, Kultuuri-, Rahandus- ja Justiitsministeeriumile ning valla- ja linnavalitsustele mitmeid soovitusi. Regionaal-, kultuuri-, rahandus- ja justiitsminister ning valla- ja linnavolikogud saatsid oma vastuse Riigikontrolli soovitustele. Vastuste täistekstid on kättesaadavad Riigikontrolli kodulehel www.riigikontroll.ee rubriigis „Töötulemused“.

Riigikontrolli soovitused	Auditeeritute vastused
<p>MTÜde rahastamise avalikustamine</p> <p>10. Riigikontrolli soovitus justiitsministrile ja regionaalministrile: hõlmata MTÜde rahastamise avalikustamise süsteemi 2008.–2012. a korruptsioonivastase strateegia rakenduskava meetme „Korruptsiooniohu vähendamine mittetulundussektoris“ täitmisel ka kohaliku omavalitsuse eelarvest makstav raha.</p> <p>Punktid 7–9</p>	<p>Justiitsministri vastus: Palun täpsustada, mida soovitate minul justiitsministrina teha, sest vastav meede on juba strateegia rakendusplaanis ning Justiitsministeerium jälgib aktiivselt strateegia täitmist. Korruptsioonivastase strateegia 2008–2012 meede 2.1 näeb ette MTÜde rahastamissüsteemi korrastamise ja avalikustamise süsteemi loomise. Meetme eest määrati vastutajaks Siseministeerium, tähtajaks 2008. aasta. Strateegia rakendusplaanis on väljendatud, et tegevuse võib lugeda täidetuks, kui on loodud MTÜde riigi- ja KOV eelarvest rahastamise avalikustamise süsteem ning avalikkusel on ülevaade saadavatest toetustest. 2008. aastaks Siseministeerium sellist süsteemi veel loonud ei olnud ning strateegia täitmise aruandes, millele ka Teie viitate, tõi Justiitsministeerium välja, et vastav ülesanne on täitmata, kuna kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise kontseptsioon, mille Siseministeerium oli ette valmistanud ning mida Vabariigi Valitsus heaks ei kiitnud, ei sisaldanud KOVde temaatikat, vaid piirdus üksnes riigieelarvest raha saavata MTÜdega. Siseministeeriumiga lepitati kokku, et vastav süsteem luuakse 2009. aastal. Siseministeerium pidi 2009. aasta detsembris saatma Riigikantseleile kinnitamiseks kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooni rakendusprogrammi, mille raames töötatakse välja soovituslikud juhendmaterjalid KOV rahastamise praktika ühtlustamiseks. Nimetatud rakendusprogrammi siiski kinnitamiseks ei saadatud ning seetõttu lükkub ka juhise töötamine edasi. Täpsemalt antakse viivituse põhjustest ning edasisest ajakavast ülevaade korruptsioonivastase strateegia täitmise aruandes, mille Justiitsministeerium esitab Vabariigi Valitsusele hiljemalt 2010. a märtsis ja avalikustab veebilehel www.korruptsioon.ee.</p> <p>Regionaalministri vastus: Vastuseks teatame, et 26. märtsi 2009. a Vabariigi Valitsuse kabinetiistungil heaks kiidetud „Kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsiooni“ rakendamiseks valmistame inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ meetme „Riigi, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute strateegilise juhtimissuutlikkuse tõstmine“ raames ette kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamise kontseptsiooni rakendusprogrammi. Programmi plaanime lülitada ka omavalitsuste aruandluse täiustamisega seotud tegevused (töötada välja juhendmaterjalid ning kodanikeühenduste rahastamise info- ja aruandlussüsteemi mudel). Kuivõrd tegemist on omavalitsuste eelarve ja aruandlusega seotud küsimusega, mille eest vastutab Rahandusministeerium, siis sõltub tegevuste tulemuslikkus oluliselt sellest, kas Rahandusministeerium on valmis olemasolevaid omavalitsuste aruandlussüsteeme täiustama. Täiendava paralleelse aruandlussüsteemi loomist me otstarbekaks ei pea.</p> <p>Riigikontrolli arvates ei ole paralleelse aruandlussüsteemi loomine kindlasti mõistlik, samas jääb regionaalministri vastusest mulje, et kujundlikult öeldes üritatakse palli veeretada Rahandusministeeriumi väljakupolele.</p>
<p>Toetamiskohustuse kaotamine</p> <p>15. Riigikontrolli soovitus regionaalministrile ja kultuuriministrile: taastada kohaliku omavalitsuse kohustus toetada oma haldusterritooriumil tegutsevate noorteühingute ja spordiorganisatsioonide tööd.</p> <p>Punktid 11–14</p>	<p>Regionaalministri vastus: Peame võimalikuks taastada endine olukord vaid juhul, kui selleks eraldatakse omavalitsustele ka vastavad vahendid. Spordivaldkonna eest valitsuses vastutav kultuuriminister on algatanud spordiseaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõus kavandatakse taastada säte, mille kohaselt on kohalikul omavalitsusel kohustus toetada oma haldusterritooriumil asuvate spordiorganisatsioonide tööd. Üleriigilised omavalitsusliidud, Rahandusministeerium ja Siseministeerium ei toeta kavandatavat muudatust põhjusel, et valla- ja linnaeelarve seaduse § 7 kohaselt ei võimaldata kohalike omavalitsuste kohustusi suurendada ilma selleks täiendavaid eelarvelisi vahendeid eraldamata. Eelnõu ei ole veel Vabariigi Valitsus istungil arutatud ning seega ei ole käesolevaks hetkeks kujunenud valitsuse ühtset seisukohta.</p>

Riigikontrolli soovitus	Auditeeritute vastused
	<p>Kultuuriministri vastus: Kultuuriministeerium ei nõustu väitega, et 2009. aastal muutusid riigi suunised spordi ja noorsootöö toetamiseks. Kohalikel omavalitsustel on ka täna jätkuvalt kohustus toetada oma haldusterritooriumil asuvate spordiorganisatsioonide tööd, küll klausliga eelarveliste vahendite olemasolul. Ka enne Riigi 2009. aasta lisaeeelarve seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse vastuvõtmist toetasid kohalikud omavalitsused spordi- ja noorsootööd vastavalt omavalitsuse eelarveliste vahendite olemasolule. Spordiseadus ei sätestanud ühtegi kindlat numbrit või protsenti, mida omavalitsus peab spordi korraldamiseks oma linnas või vallas eraldama.</p>
<p>Toetuse andmise põhimõtted</p> <p>31. Riigikontrolli soovitus Lihula, Roosna-Alliku ja Märjamaa Vallavolikogule: otsustada kodanikuühenduste toetamise põhimõtted ja kehtestada vallaeeelarvest toetuste maksmiseks kord.</p> <p>Punktid 16–30</p>	<p>Lihula Vallavolikogu vastus: Lihula Vallavolikogu on nõus Lihula valda puudutavate seisukohtade ja soovustega ning on teinud vallavalitsusele ülesande esitada vastav kord vallavolikogule menetlemiseks.</p> <p>Roosna-Alliku Vallavolikogu vastus: Vallavolikogu kehtestas 28. jaanuaril 2010 määrusega nr 1 „Mittetulundustegevuseks toetuste andmise korra“. Kord reguleerib keskkonnakaitse, kultuuri-, spordi-, noorsoo- ja sotsiaaltöö valdkondades tegutsevatele MTÜdele toetuste eraldamise tingimused ja korra. Toetudes varasemale MTÜde toetamise praktikale, reguleerib kord tegevus-, osalemis-, projektipõhise toetuse ning projektide kaasfinantseerimiseks esitatud taotluste menetlemise, määramise ning toetuse sihipärase kasutamise järelevalvega seonduvad aspektid.</p> <p>Märjamaa Vallavolikogu vastus: Kehtestatavas vallaeeelarvest toetuste maksmise korras saavad sõnastatud kodanikuühenduste toetamise põhimõtted.</p>
<p>Toetuse andmise põhimõtted</p> <p>32. Riigikontrolli soovitus Viljandi Linnavolikogule ja Roosna-Alliku Vallavolikogule: analüüsida eelarve reservfondi kasutamise praktikat ja kontrollida, kas valitsus on kasutanud reservfondi sihipäraselt.</p> <p>Punktid 16–30</p>	<p>Viljandi Linnavolikogu vastus: Viljandi Linnavalitsuse rahandusamet esitab neli korda aastas linnavolikogule reservfondi kasutamise kohta aruande. Ettevalmistamisel on eelnõud “Kodanikeühendustele tegevustoetuse andmise kord” ja “Reservfondi kasutamise kord”.</p> <p>Roosna-Alliku Vallavolikogu vastus: Roosna-Alliku Vallavolikogu, lähtudes Riigikontrolli ettepanekust, analüüsis vallavalitsuse reservfondi kasutamise praktikat ja tegi analüüsi tulemustest järgmised järeldused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Roosna-Alliku valla põhimääruses on reguleeritud reservfondi kasutamise põhimõtted; 2) Roosna-Alliku Vallavalitsus on regulaarselt vallavolikogule aru andnud reservfondist eraldatud vahendite kasutamise kohta, mille käigus vallavolikogu ei ole tuvastanud ebasihipärast eraldamist; 3) Roosna-Alliku Vallavolikogu alaline revisjonikomisjon analüüsib muu hulgas igal aastal reservfondi kasutamist ning kinnitab selle sihtotstarbelist kasutamist majandusaasta aruande vastuvõtmisel volikogu vastaval istungil. <p>Tuginedes eeltoodule, jätkab Roosna-Alliku Vallavolikogu senist praktikat, sest vastavalt kehtivatele reservfondi kasutamise kontrollimise põhimõtetele on võimalik volikogul õigeaegselt tuvastada võimalikud mittesihipärased reservfondi kasutamise toimingud.</p>
<p>Toetuse andmise põhimõtted</p> <p>33. Riigikontrolli soovitus auditeeritud kohaliku omavalitsuse üksuste volikogudele: näha volikogu revisjonikomisjoni 2010. aasta tööplaanis ette eelarvest toetuste maksmise seaduslikkuse ja otstarbekuse kontrollimine.</p> <p>Punktid 16–30</p>	<p>Auditeeritute vastused:</p> <p>Viljandi Linnavolikogu vastas, et volikogu revisjonikomisjoni on teavitatud Riigikontrolli auditist.</p> <p>Märjamaa Vallavolikogu ja Roosna-Alliku Vallavolikogu vastasid, et revisjonikomisjon on arvanud nimetatud teema oma 2010. aasta tööplaani.</p> <p>Lihula, Nõo, Palamuse, Suure-Jaani, Tõstamaa ja Ridala Vallavolikogu on samuti nõustunud esitatud ettepanekutega.</p> <p>Sõmerpalu Vallavolikogu on lubanud edaspidi pöörata suuremat tähelepanu valla eraldatud vahendite sihipärasele kasutusele.</p> <p>Räpina Vallavolikogu otsustas nõustuda Riigikontrolli aruandes esitatud soovustega ning järgida koos vallavalitsusega soovitusi Räpina valla eelarvest kodanikuühendustele antavate toetuste andmise korra täiustamisel, toetuste maksmise läbipaistvamaks muutmisel ja avalikustamisel; samuti pidada vajalikuks lisada Räpina valla eelarvest toetuste maksmise seaduslikkuse ja otstarbekuse kontroll vallavolikogu 2010. a tööplaani.</p>

<p>Toetuse taotlejad</p> <p>40. Riigikontrolli soovitus auditeeritud kohaliku omavalitsuse üksuste volikogudele: ülevaate saamiseks avaliku raha kasutamisest kehtestada valla või linna eelarve nii, et omavalitsuse eelarvest kodanikuühendustele makstavad toetused oleks selgelt eristatavad omavalitsuse hallatava asutuse tegevuskuludest.</p> <p>Punktid 34–39</p>	<p>Märjamaa Vallavolikogu vastus: Sügiseks tehakse vastavad muudatused Märjamaa valla eelarve menetlemise korda ja teistesse valla õigusaktidesse.</p> <p>Roosna-Alliku Vallavolikogu vastus: Roosna-Alliku valla 2010. aasta eelarve on koostatud nii, et kodanikuühendustele (MTÜd, külaseltsid jms) eraldatud toetused kajastuvad eelarves selgelt eristuvate klassifikaatorite järgi ning kulud on eraldatud omavalitsuse hallatavate asutuste tegevuskuludest.</p> <p>Suure-Jaani Vallavolikogu vastus: Kodanikuühendustele makstavad toetused kajastame edaspidi kontol „Kodumaine sihtfinantseerimine tegevuskuludeks“.</p> <p>Tõstamaa Vallavolikogu vastus: Edaspidi arvestame kõiki Riigikontrolli ettepanekuid.</p> <p>Kose Vallavolikogu vastus: 2010. aasta eelarve koostamisel arvestame tehtud märkusega ja eristame selgelt omavalitsuse eelarvest kodanikuühendustele makstavad toetused, täiendades eelarve seletuskirja ja avalikustades seletuskirja koos eelarvega valla kodulehel.</p>
<p>Avalik info toetuse saajate kohta</p> <p>51. Riigikontrolli soovitus rahandusministri-le:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Täiendada saldoandmike infosüsteemi aruandluse osa nii, et valdade ja linnade kulud oleks ka nende majandusliku sisu järgi tegevusalade kaupa avalikkusele kättesaadavad. ■ Juhendada kohalikke omavalitsusi toetusi õigesti kajastama. <p>Punktid 41–50</p>	<p>Rahandusministri vastus: Toetame mõtet, et infosüsteemidesse korjatud andmed kohalike omavalitsuste kohta tuleb võimaluse korral teha avalikult kättesaadavaks. Samas nõuab nimetatud andmete avalikustamine mahukaid infotehnoloogilisi arendusi ja ressursse. Rahandusministeeriumi 2010. a eelarves ei ole nimetatud tegevuseks vahendeid ette nähtud. Oleme seisukohal, et meie kodulehel esitatud juhendmaterjalid on piisavad.</p>
<p>Avalik info toetuse saajate kohta</p> <p>52. Riigikontrolli soovitus auditeeritud valla- ja linnavalitsustele: avalikustada toetuse saajad, toetussummad ja toetuse eesmärgid valla või linna veebilehel.</p> <p>Punktid 41–50</p>	<p>Märjamaa Vallavalitsuse vastus: Kehtestatavas vallaelarvest toetuste maksmise korras saab sätestatud toetuste maksmise avalikustamine. 2010. aasta vallaelarve vastuvõtmise järel koostame vastava väljavõtte, mille avalikustame valla kodulehel.</p> <p>Roosna-Alliku Vallavalitsuse vastus: Võtame arvesse MTÜdele ja kodanikuühendustele eraldatud toetuste avalikustamise nõuet ning avaldame alates 2010. aastast toetuste saajad, toetussummad ning tegevuste eesmärgid oma avalikul veebilehel.</p> <p>Suure-Jaani Vallavalitsuse vastus: Seni on kõik toetuse saajad avalikustatud Suure-Jaani valla ajalehes Leole, mis jõuab tasuta kõikidesse kodudesse. Alates 2010. aastast avalikustatakse kõik toetuse saajad, toetussummad ja toetuse eesmärgid Suure-Jaani valla veebilehel.</p> <p>Kose Vallavalitsuse vastus: Kose valla kodulehel on avalikustatud 2007., 2008. ja 2009. aastal toetuse saanute nimed ja summad. Vastavasisuline vallavalitsuse korraldus on leitav dokumendi ja kirjavahetuse registris AMPHORA. Dokumendiregister on aga keeruline ja sealt on ebamugav otsida. Edaspidi avalikustame toetuse saajad kodulehel nii, et oleks võimalik neid paremini leida.</p> <p>Nõo Vallavalitsuse vastus: Toetuse saajate, toetussummade ja toetuse eesmärkide avalikustamine Nõo vallas on täna teostatud läbi vastavate käskkirjade kättesaadavuse valla kodulehel. Samuti on toetused üsna põhjalikult lahti kirjutatud vallaelarve seletuskirjas. Samas oleksime tänulikud suuniste eest, kuidas seda konkreetselt ja üheselt mõistetavalt valla veebilehel paremini teha</p> <p>Palamuse Vallavalitsus kaalub Riigikontrolli soovitus avalikustada toetuse saajad, toetussummad ja toetuse eesmärgid valla veebilehel. Valla hinnangul reguleerib teabe avalikustamist „Avaliku teabe seaduse“ § 28 ja annab teabe loetelu, mis kuulub avalikustamisele. Palamuse Vallavalitsus on seisukohal, et nimetatud teabe avalikustamiseks on vaja toetuse saaja nõusolekut, vastasel korral oleks see ebaseaduslik tegevus.</p>
<p>Kohalike omavalitsuste ja kodanikuühenduste koostöö</p> <p>58. Riigikontrolli soovitus auditeeritud valla- ja linnavalitsustele: sõlmida alati kodanikuühendustega koostöö sisu õigesti kajastavad lepingud, eristades kodanikuühendustele toetuste maksmist avalike</p>	<p>Auditeeritute vastused:</p> <p>Harku Vallavalitsus sisulist vastust ei andnud, märkis vaid, et lepingud on olemas.</p> <p>Nõo Vallavalitsus leidis, et Nõo vald on kodanikuühendustega lepinguid sõlminud. Kui koostatakse juhendid erineva sisuga koostöövormide kohta, saaksid need olema kindlasti aluseks sõlmitavatele lepingutele. Oleks vaja kokkuleppele jõuda, kust algab avalike teenuste üleandmine. Kui külaselts</p>

<p>teenuste üleandmisest või teenuste tellimisest.</p> <p>Punktid 53–57</p>	<p>korraldab kinnise, ainult oma küla elanikele mõeldud ürituse, on see üks asi. Kui seesama külaselts kutsub enda juurde kõik valla külad ja ehk naabreidki näiteks sportima ja taotleb selleks toetust – kas siis on see avalik teenus?</p> <p>Roosna-Alliku Vallavalitsus: 28. jaanuari 2010 määruse nr 1 „Mittetulundustegevuseks toetuste andmise kord“ § 1 punkt 5 kehtestab lepingu sõlmimise nõude. Korra lisas 1 on kehtestatud toetuse andja ja toetuse saaja vahelise raamlepingu näidis, mis võimaldab teenuse objekti, teenuse osutamise viisi ja tingimusi selgesti eristada ning sellest tulenevalt kulusid eelarvest vastavalt kajastada.</p> <p>Märjamaa Vallavalitsus: Kehtestatavas vallaelarvest toetuste maksmise korras saab sätestatud toetuste saajatega lepingute sõlmimine.</p> <p>Suure-Jaani Vallavalitsus: Alates 2010. aastast kodanikuühendustega sõlmitud lepingud kajastatakse sisu osas õigesti.</p> <p>Sõmerpalu Vallavalitsus märkis, et käesolevast aastast sõlmitakse MTÜde juhatuse esindajatega leping, et tagada neile tegevustoetuseks eraldatud summade seaduslik ja sihipärane kasutus.</p> <p>Audru Vallavalitsus arvestas kõikide ettepanekutega. Märgiti, et kohustatakse edaspidi tingimusteta järgima vallaelarvest MTÜdele toetuste maksmisel Riigikontrolli nõuandeid ja kehtivaid seadusi.</p> <p>Kose Vallavalitsus on 2010. a toetuste eraldamiseks valmistanud ette uued lepinguvormid, mis seni kehtinutest kajastavad täpsemini poolte kohustusi, tähtaegu ja rahalisi vahendeid ning nende kulutamise sihtotstarvet.</p>
<p>Kohalike omavalitsuste ja kodanikuühenduste koostöö</p> <p>59. Riigikontrolli soovitus regionaalministrile: koostada kohalikele omavalitsustele juhend erineva sisuga koostöö kohta kodanikuühendustega ja töötada välja koostöö lepinguvormide näidised.</p> <p>Punktid 53–57</p>	<p>Regionaalministri vastus: Toetan regionaalministrile auditi eelnõus tehtud soovitus kohaliku omavalitsuste üksustele juhendite koostamiseks nende koostöö kohta kodanikuühendustega. Informeerin Teid, et Siseministeriumis on valmimisjärgus kontseptsioon „Avalike teenuste delegeerimise suunad kodanikuühendustele“, milles väljendatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse olulisemate arendussuundade ning tegevustena seondult kolmanda sektoriga muu hulgas teenuste kirjeldamist, kvaliteedistandardite väljatöötamist, aga samuti avalike teenuste delegeerimise tüüplepingute väljatöötamist ning kohalike omavalitsuste ning kodanikuühenduste teadlikkuse tõstmist, sh koolitamist.</p>
<p>Aruandlus</p> <p>65. Riigikontrolli soovitus auditeeritud valla- ja linnavalitsustele: korraldada kodanikuühendustele mõeldud toetuste arvestuse, maksmise ja aruandluse süsteem nii, et raha seadusliku ja sihipärase kasutamise eest oleks iga etapi eest määratud konkreetsed vastutajad ning raha väärkasutuse puhul nõutaks toetus tagasi.</p> <p>Punktid 60–64</p>	<p>Harku Vallavalitsuse vastus: Meil selline süsteem toimib.</p> <p>Roosna-Alliku Vallavalitsuse vastus: Olemasolev kord kehtestab toetuse saajale aruande esitamise nõude. Samuti on sätestatud toetuse mitteshipärase kasutamisest tulenevad sanktsioonid ning toetuse eelarveaasta jooksul kasutamata jätmise kord.</p> <p>Märjamaa Vallavalitsuse vastus: Kehtestatavas vallaelarvest toetuste maksmise korras saab reguleeritud toetuste arvestuse, maksmise ja aruandluse süsteem koos vastutajate määramise ja sanktsioonidega.</p> <p>Suure-Jaani Vallavalitsuse vastus: Paremaks toetuste arvestamise, maksmise ja aruandluse korraldamiseks oleme teinud ettepanekuid volikogule ning vastavalt sellele on mittetulunduslikuks tegevuseks toetuste andmise korda muudetud. Ka seni kehtinud korra järgi tuli saadud tegevustoetuse kasutamise kohta esitada aruanne. Täiendatud toetuste korra järgi sõlmitakse lepingud kõigi toetuste saajatega ning saadud toetuse kasutamise kohta esitatakse aruanne lepingus märgitud kuupäevaks. Projektide kaasfinantseerimisel on toetuste saaja kohustatud esitama projekti lõpparuande hiljemalt ühe kuu möödumisel projekti lõpu kuupäevast.</p> <p>Nõo Vallavalitsuse vastus: Vald on sedavõrd väike kogukond, inimestevaheline suhtlemine on tihe ja info liigub nii kiiresti, et öelda, et toetusesaajate tegevusest ja tegudest pole piisavat ülevaadet, oleks ebaõiglane. Kui kohalik omavalitsus ei saa usaldada oma kogukonna liikmete esindusi, on küll midagi väga valesti. Anonüümsuse probleem võib tekkida ehk suuremates linnades, aga vallas küll vaevalt. Usun, et Nõo vallavolikogu liikmed ja vallavalitsuse ametnikud on piisavalt hästi kursis vallas toimivate sündmustega ja omavad head ülevaadet. Küll nõustun, et uuendatavates kordades tuleks suuremat rõhku panna aruandluse poolele. Täna on volikogu seisukohal, et kõik kolmanda sektori esindajad, kelle toetus on suurem kui 25 000 krooni, peaksid kord aastas tutvustama oma tegemisi volikogu ees.</p>

Auditi iseloomustus

Auditi eesmärk

Auditi eesmärgiks oli anda hinnang kultuuri, spordi ja noorsootöö toetamise läbipaistvusele ning toetuste kasutamise kontrollimisele valdades ja linnades.

Hinnangu andmise kriteeriumid

Auditi kontrollitoimingud sooritati kahe põhiküsimuse alusel:

1. Kas kodanikuühendustele kultuuri-, spordi- ja noorsootöötoetuste andmine valdades ja linnades toimub seaduse kohaselt ning volikogu ettenähtud põhimõtete alusel?
2. Kas vallad ja linnad kontrollivad kodanikuühendustele antud toetuste kasutamist?

Põhiküsimuste kaupa kohaldati järgmisi kriteeriume:

1. Kodanikuühendustele kultuuri-, spordi- ja noorsootöötoetuste andmine valdades ja linnades toimub seaduse kohaselt ning volikogu ettenähtud põhimõtete alusel, kui
 - 1.1. valla- või linnavolikogu on kehtestanud kultuuri-, spordi- ja noorsootöötoetuste andmiseks vastava korra ja selle avalikustanud (kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, § 22 lg 1 p 5; noorsootöö seadus, § 6 lg 1 p 2);
 - 1.2. kultuuri-, spordi- ja noorsootöötoetusi on antud volikogu kehtestatud korda järgides;
 - 1.3. kultuuri, spordi ja noorsootöö toetamiseks on eelarvesse raha planeeritud ning seda on kasutatud ettenähtud eesmärgil;
 - 1.4. info toetuste saajate kohta on kodanikuühendustele ja avalikkusele kättesaadav.
2. Vallad ja linnad kontrollivad kodanikuühendustele antud toetuste kasutamist, kui
 - 1.1. kultuuri-, spordi- ja noorsootöötoetuste kasutamise üle on sisse seatud aruandlus ja aruandeid analüüsitakse;
 - 1.2. kultuuri-, spordi- ja noorsootöötoetuste mittesihipärasele kasutamise eest on ette nähtud sanktsioonid ja neid rakendatakse, sealhulgas nõutakse mittesihipäraselt kasutatud raha tagasi.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Auditi valimisse kuulus 15 omavalitsust suunatud valimi põhjal, auditeeritud perioodiks oli 2008. aasta.

Auditi lõpetamise aeg

Audit lõpetati 2009. aasta novembris, kontrollitoimingud kohalikes omavalitsustes sooritati juulist oktoobrini 2009.

Auditi meeskond:

auditijuht Illar Tõnisson, audiitorid Sigrid Rajangu ja Elin Vako.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditiaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Auditiaruande kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on 2-1.9/10/50038/1.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemaid auditeid mittetulundusliku tegevuse toetamise valdkonnas

09.08.2006 – Vormsi valla sisekontrollisüsteemi ülesehitus, raamatupidamise korraldus (sh finantsinformatsiooni avalikustamine) ja tehingute seaduslikkus 2004. ja 2005. aastal

29.08.2006 – Rakke valla sisekontrollisüsteemi ülesehitus, raamatupidamise korraldus (sh finantsinformatsiooni avalikustamine) ja tehingute seaduslikkus 2004. ja 2005. aastal

29.11.2006 – Kuressaare linna sisekontrollisüsteemi ja raamatupidamise korraldus ning majandustehingute seaduslikkus aastatel 2004 ja 2005

29.11.2006 – Paldiski linna sisekontrollisüsteemi ja raamatupidamise korraldus ning majandustehingute seaduslikkus aastatel 2004 ja 2005

26.02.2008 – Saku valla majandustegevus 2006. aastal

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee.

Lisa A. Toetuse jooksva taotlemise võimalused

Omavalitsus	Kas toetuste jooksev taotlemine oli korras ette nähtud?	Kas tegelikkuses taotleti ja eraldati toetusi jooksvalt?
Viljandi linn	Jah: noorsootöö toetused	Jah: valdkonna eelarve piires ja reservfondist (ka kultuuri- ja sporditoetusi)
Haapsalu linn	Jah: kultuuriüritused, spordivõistlused, noorsootöö toetused	Jah: valdkonna eelarve piires ja reservfondist
Harku vald	Jah: kõik toetused eelarveraha olemasolu korral	Jah: osalustoetused (osavõtud võistlustest, festivalidest)
Märjamaa vald	Kord puudus	Ei
Suure-Jaani vald	Jah: projektitoetused, kaasfinantseeringud	Jah: kaasfinantseeringud, projektitoetused, preemiad
Kose vald	Ei	Jah: osalemistoetused kultuuri- ja spordieelarvest, reservfondist
Räpina vald	Ei	Jah: kaasfinantseering reservfondist
Audru vald	Jah: ürituste korraldamine	Jah: üritused ja osalemised reservfondist, preemiad
Nõo vald	Jah: omaalgatusfondi toetused	Jah: omaalgatustoetused, kaasfinantseering reservfondist
Ridala vald	Ei	Jah: üritused ja osalemistoetused, spordiklubide toetused
Lihula vald	Kord puudus	Jah: üritused ja osalemised majandamiskuludest ja reservfondist
Palamuse vald	Kord puudus	Jah: kaasfinantseeringud jm projektid, osalemised reservfondist
Sõmerpalu vald	Kord puudus	Jah: planeerimata üritused, osalemistoetused
Tõstamaa vald	Jah: kõik toetused	Jah: kõik toetused
Roosna-Alliku vald	Kord puudus	Jah: kaas- (sild-) finantseerimised, osalemis- ja tegevustoetused reservfondist

Allikas: Riigikontrolli analüüs

Lisa B. Toetuste liigid ja sisu

Omaavalitsus	Korras sätestatud toetuse liigid	Toetuse sisu
Viljandi linn	Kultuuri- ja sporditoetuste maksmise kord puudub. Sisuliselt makstavad toetused olid tegevustoetused	MTÜde, koguduste ja huviringide tegevus
	Projektitoetus (noorsootöötetused, jooksvad kultuuri- ja spordiprojektid)	MTÜde üritused ja projektid, füüsiliste isikute osalemistoetus
	Spordistipendiumid ja loomestipendiumid	Spordiklubide ja füüsiliste isikute osalemistoetused, füüsiliste isikute ja MTÜde projektid
Haapsalu linn	Tegevustoetus (kultuurikollektiivide tegevustoetus, spordiklubide tegevustoetus, võistlustest osavõtu toetus)	Spordiklubide (sh võistlustest osavõtmine), teatri, huviringide tegevus
	Projektitoetus (noorsooprojektid jm noorsootegevused, kultuuriürituste organiseerimise, sh kultuuriüritustest osavõtu toetus, spordiürituste organiseerimise toetus)	MTÜde ja füüsiliste isikute projektid (sh osalemistoetus)
Harku vald	Põhitegevustoetus (vallas tegutseva MTÜ kultuuri-, spordi- ja noorsootöölaline põhitegevus)	MTÜde tegevus
	Korraldustoetus (kultuuri-, spordi- ja noorsootööprogrammi, -projekti või -ürituse korraldamine)	MTÜde ürituste korraldamine
	Osalemistoetus (vallas tegutseva MTÜ, võistkonna või üksikisiku osalemine kultuuri-, spordi- ja noorsootööprogrammis või -üritusel)	Füüsiliste isikute ja ühenduste osalemistoetus
Märjamaa vald	Kord puudub. Maksti tegevustoetust (järgmiseks aastaks)	Spordiklubide, külaseltside (sh ürituste korraldamine), koguduste tegevuskulud
Suure-Jaani vald	Tegevustoetus (külale või külade ühenduse moodustatud MTÜ-le, mille põhikirjaline eesmärk on edendada külaelu, seltsingule seltsingulepingus sätestatud eesmärkide täitmiseks)	MTÜde ja seltsingute tegevus
	Projektipõhine toetus	Füüsiliste isikute ja külaseltside jooksvate avalduste lahendamine
	Projektide kaasrahastamine	Külaseltside projektide kaasrahastamine
Kose vald	Tegevustoetus (taotletakse järgmiseks aastaks)	MTÜde, ringide ja üksiksportlaste tegevus
	Tunnustustoetus (aluseks võistlustel ja konkurssidel saadud tulemused)	Ei makstud
Räpina vald	Kord ei määratle liike. Sisuliselt maksti tegevustoetust (järgmiseks aastaks)	MTÜde, seltside ja koguduste tegevus
Audru vald	Tegevustoetus (kultuuriühingu või spordiseltsi põhikirjalise tegevuse eesmärgil transpordikulude katmiseks, väikevara soetamiseks, võistluste ja konkursside osavõtutasu maksmiseks ning projektide oma-finantseerimiseks)	MTÜde ja seltsingute tegevus
	Kultuuri- ja spordiürituste korraldamise toetus (projektitoetus)	Füüsiliste isikute, seltside ja hallatavate asutuste (rahvamajad) projektid
Nõo vald	Tegevustoetus	Külaseltside, spordiklubide, huvialaringide ja seltsingute tegevus
	Omaalgatustoetus (projektitoetus)	Külaseltside, ringide, füüsiliste isikute projektid
Ridala vald	Toetused kaasrahastamiseks	Külaseltside ja noorteühingute projektid
	Toetused projekti elluviimiseks	MTÜde ja seltside üritused jm projektid
	Tegevustoetus	Külaseltside tegevus jm ühingute tegevus
Lihula vald	Kord puudus, sisuliselt maksti tegevustoetusi	Spordiklubide, seltside, ühingute, kooride tegevus
	Projektitoetus	MTÜde ja seltsingute ürituste korraldamine või

		osalemistoetus
Palamuse vald	Kord puudus. Sisuliselt eraldati tegevustoetust	MTÜde, klubide ja ringide tegevus
Sõmerpalu vald	Kord puudus. Sisuliselt maksti tegevustoetust (aastaks ette)	Külaseltside, koguduste, huviringide tegevus (sh ürituste korraldamine)
	Projektitoetus (jooksvalt)	Füüsiliste isikute osalemistoetused, MTÜde projektid
Tõstamaa vald	Omaalgatustoetus (ürituste toetus)	Seltside ja füüsiliste isikute üritused, koguduste tegevus
Roosna-Alliku vald	Kord puudus. Sisuliselt maksti tegevustoetusi	Külaseltside tegevus
	Rahaline toetus	Füüsiliste isikute osalemistoetus
	Sildfinantseerimine (külaselts kannab projektile rahastuse saades raha vallavalitsusele tagasi) ja kaasfinantseerimine	Külaseltside projektid

Allikas: Riigikontrolli analüüs

Lisa C. Toetuste taotlejad

Omavalitsus	Taotleja määratlus korras	Tegelikud taotlejad
Viljandi linn	Noorsootöö: juriidilised isikud, täisealised füüsilised isikud	Gümnaasiumi ringid, MTÜd, OÜ, usaldusühing
	Kultuur, sport: kord puudus	MTÜd, kogudused, füüsilised isikud
Haapsalu linn	Kultuur: kultuuriasutused (omandivormist sõltumata), kultuurikollektiivid (selts, seltsing, ring, organisatsioon, MTÜ jt)	MTÜd, ASid, kogudused, füüsilised isikud, ringid (orkestrid), hallatavad asutused (rahvamajad)
	Noorsootöö: füüsilised ja juriidilised isikud	MTÜd, tantsustuudio
	Sport: spordiklubid (MTÜd)	Spordiklubid (MTÜd)
Harku vald	Põhitegevustoetus: MTÜd	MTÜd (spordiklubid, kultuuriseltsid), füüsilised isikud (sportlased)
	Osalemistoetus: füüsilised või juriidilised isikud	Füüsilised isikud
	Korraldustoetus: määratletud tegevuste järgi (sisuliselt füüsilised ja juriidilised isikud)	MTÜd
Märjamaa vald	Kord puudub	MTÜd (külaseltsid, spordiklubid), SA, kogudus
Suure-Jaani vald	SAd, MTÜd, seltsingud, füüsilised isikud	MTÜd, selts, füüsilised isikud
	Tegevustoetus: külad või külade ühendus, kus elanikud on moodustanud MTÜ, või seltsingud	MTÜd, seltsing
Kose vald	MTÜd, isikute ühendused, üksikisikud (täiskasvanud)	MTÜd, füüsilised isikud, isikute ühendused (rühmad, koorid), seltsing, kogudused
Räpina vald	Füüsilised ja juriidilised isikud	MTÜd (spordiklubid, külaseltsid), seltsid, kogudused
Audru vald	Tegevustoetus: MTÜd, seltsingud, SAd	MTÜd, seltsingud
	Üritused: MTÜd, seltsingud, valla elanikud huvialaringide ja spordivõistkondade esindajatena	Seltsid, ühingud, hallatavad asutused (rahvamajad), füüsilised isikud (võistkondade esindajatena)
Nõo vald	MTÜd (külaseltsid), spordiklubid, huvialaringid, seltsingud	MTÜd (külaseltsid), spordiklubid, huvialaringid (klubid, koorid), seltsingud (pensionäride ühendus), eramuuseum, kogudus
	Omaalgatustoetused: füüsilised (sh huvirühm, huvialaring, seltsing, õpilasarühm) ja juriidilised isikud	MTÜd, seltsing, huvirühmad (näitetrupp, kunstistuudio, noortebänd, tantsurühm, pensionäride ühendus)
Ridala vald	Seltsid, seltsingud, kogukonnad	MTÜd, seltsingud, seltsid
Lihula vald	Kord puudub	MTÜd, seltsingud, ühendused (koorid), kogudused
Palamuse vald	Kord puudus	MTÜd, klubi, riiklik muuseum, spordikooli SA
Sõmerpalu vald	Kord puudus	MTÜd (spordiklubid, külaseltsid), talu, kogudused, füüsilised isikud
Tõstamaa vald	Üksikisikud ja asutused-organisatsioonid	MTÜd, seltsid, kogudused, füüsilised isikud
Roosna-Alliku vald	Kord puudub	MTÜd (külaseltsid, spordiklubid), füüsilised isikud

Allikas: Riigikontrolli analüüs

Lisa D. Intervjuud

Kuupäev	Intervjueeritu	Kohtumisel osalejad
06.04.2009	Siseministeerium	Marion Bobkov (kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna peaspetsialist), Aveli Ainsalu (kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna peaspetsialist)
08.04.2009	Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit	Urmo Kübar (juhataja)
01.07.2009	Kose vald	Vello Jõgisoo (vallavanem), Ellen Pärm (finantsjuht), Erge Loorits (haridus- ja kultuurinõunik)
07.07.2009	Audru vald	Ülle Kaljumäe (pearaamatupidaja), Peep Tarre (haridus-, kultuuri- ja sotsiaalnõunik)
08.07.2009	Suure-Jaani vald	Are Aua (majandus- ja ehitusosakonna juhataja vallavanema ülesannetes), Jüri Hansen (haridus- ja kultuurinõunik), Elle Tints (finantsosakonna juhataja)
14.07.2009	Lihula vald	Anu-Lii Jürman (vallavanem), Kersti Ajaots (haridus- ja kultuurinõunik), Maire Pank (pearaamatupidaja)
15.07.2009	Ridala vald	Maire Vilbas (kultuuri- ja haridusnõunik), Igor Pogodin (vallasekretär)
27.08.2009	Haapsalu linn	Talis Vare (aselinnapea hariduse- ja kultuurivaldkonnas)
02.09.2009	Tõstamaa vald	Toomas Rõhu (vallavanem), Eve Sahtel (vallasekretär), Kerli Brandt (keskkonna- ja arendusnõunik)
03.09.2009	Roosna-Alliku vald	Liia Kivirand (vallasekretär), Urve Silluta (abivallavanem), Ene Karma (pearaamatupidaja), Anne-Ly Mägi (kassapidaja-raamatupidaja), Malle Rooba (vallavalitsuse liige külaelau küsimustes)
08.09.2009	Palamuse vald	Küllu Unt (pearaamatupidaja)
10.09.2009	Harku vald	Mailis Kess (kultuurispetsialist)
16.09.2009	Viljandi linn	Katrin Mändmaa (haridus- ja kultuuriameti juhataja), Ivi Lillepuu (peaspetsialist)
17.09.2009	Nõo vald	Rain Sangernebo (vallavanem), Pille Sügis (pearaamatupidaja)
23.09.2009	Räpina vald	Tiia Kütt (finantsnõunik)
24.09.2009	Sõmerpalu vald	Aare Hollo (asevallavanem), Maarika Rosenberg (kultuuritöö spetsialist)
29.09.2009	Märjamaa vald	Tõnu Mesila (haridus- ja kultuurinõunik), Lea Laurits (rahandusosakonna juhataja), Enna Ots (pearaamatupidaja)